

วัดโสมนัสวิหาร

94.3135

535

ที่ระลึกงาน พระราชทานพระอภิบาลจิตโสมนัสวิหาร
หอสมุดแห่งชาติรัชมังกษานิเทศ
จันทร์บุรี

วัดโสมนัสวิหาร

วันเสาร์ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๓

ตรงกับ ๗ มี.ค. ๒๕๑๔ เวลา ๑๔.๐๐ น.

କ୍ରମ

୧୩.

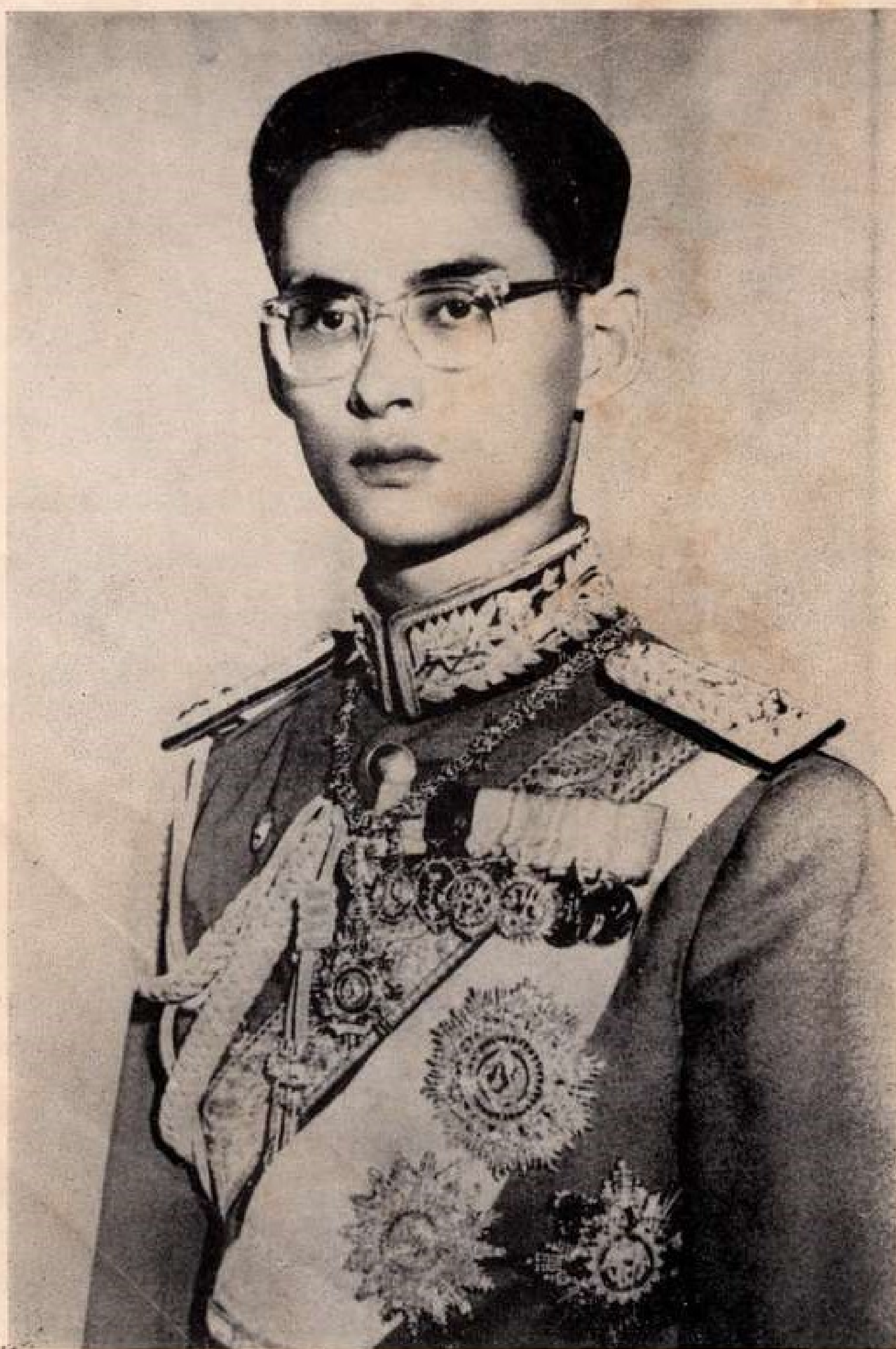
କ୍ରମ

294.3135

୩୫୩୫

କ୍ରମ ୩୫୩୫ ୩୫୩୫ ୩୫୩୫

พระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
แด่ปวงชนชาวไทย

• • •

“บ้านเมืองของเรามีอิสรภาพและความร่มเย็นเป็นปรกติสุข
มาได้ ก็เพราะสถาบันทั้งหลายอันรวมเป็นชาติไทย มีความมั่นคงและ
สมัครสมานกลมเกลียวกันในสรรพกิจการงานทั้งปวง ข้าพเจ้าใคร่ขอให้
ทุกฝ่ายรักษาความสามัคคีพร้อมเพรียงนี้ไว้ ร่วมใจกันประกอบกรณียกิจ
น้อยใหญ่ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพื่อความวัฒนาถาวรของประเทศและความ
สุขสมบูรณ์ของประชากรราษฎร์สืบไป”

พระบรมราโชวาท
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร

* * *

“การที่จะดำเนินให้ถึงความสำเร็จในชีวิตและการทำงานนั้น นอกจากอาศัยวิชาความรู้และความตั้งใจจริงแล้ว บุคคลยังต้องอาศัยความฉลาดรอบคอบความคิดพิจารณาด้วยเสมอไป การกระทำใด ๆ ก็ตาม ถ้ารู้จักประเมินผลดีและผลเสียของการกระทำให้เหมาะสมแก่กรณีแล้ว ย่อมจะให้ผลดีทั้งแก่ส่วนตัวและส่วนรวม เรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวทุกวัน เป็นข้อมูลที่จะประเมินผลได้อย่างดีที่สุดอยู่แล้ว จะประเมินผลจากข้อมูลนั้น ๆ ได้ไม่ยากนัก เพียงแต่รู้จักนำมาคิดพิจารณาโดยสม่ำเสมอก็จะเห็นวิถีทางที่ถูกต้อง และจะสามารถนำความคิดและวิชาการมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ตนแก่ชาติบ้านเมืองได้อย่างเต็มที่”

พระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เปิดประชุมรัฐสภา

* * *

“การประชุมรัฐสภามีความสำคัญมิใช่น้อย ท่านทั้งหลายควร
จะได้พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ให้ลุล่วงไป ด้วยเหตุผลสติปัญญาและความ
รอบคอบ โดยยึดหลักว่า งานของรัฐสภาจะต้องดำเนินไปตามวิถีทางของ
การปกครองอย่างแท้จริง เพื่อประโยชน์และความเจริญผาสุกของประชาชน
ฐานะความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิด
ความมั่นคงแก่ประเทศชาติโดยส่วนรวม ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่ง ที่จะ
ให้สมาชิกแห่งสภาฯ ร่วมมือกันปฏิบัติงานของชาติให้ก้าวหน้าต่อไปด้วย
ความบริสุทธิ์ใจ มั่นใจและกล้าหาญเสียสละ”

พระราชเสาวนีย์
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ทรงกล่าว
ในวโรกาสพระราชทานเข็มกาชาดสมนาคุณแก่ผู้บริจาคโลหิต

“..... การที่ท่านสละความสุขสบายส่วนตัวได้นี้ เท่ากับท่านมีชัยชนะ
เหนือความรู้สึกฝ่ายต่ำของมนุษย์ คือ ความเห็นแก่ตัวอันเป็นสัญชาตญาณ
ดั้งเดิมของมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งทำได้ยากมาก .....”

พระ
กฤษ
พระ
ราช
ทาน

วัด
โสม
น้ำ
วี
หาร

แต่ พันเอก ขุนทะยานราษฎร์รอน

สมาชิกวุฒิสภา

๒๕๑๓

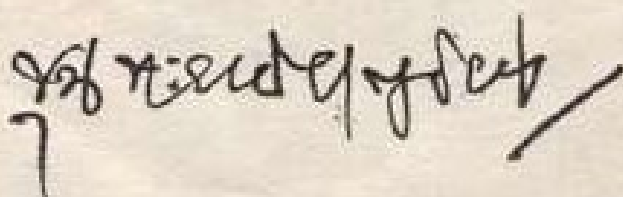
สัมโมทนียกถา

กฐิน เป็นชื่อของผ้าไตรจีวร เรียกว่า กฐิน เพราะต้องเอาไม้สะดึงมากะเพื่อทำเป็นจีวรให้เสร็จพิธีก่อนรุ่ง ซึ่งเป็นพิธีกรรมในครั้งพุทธกาล กฐินเป็นพระพุทธานุญาตพิเศษที่โปรดให้กระทำเป็นการสงฆ์ เพราะเป็นสังฆกรรม เป็นวินัยกรรม จะต้องใช้ผ้าที่ได้มาโดยถูกต้อง จะปล่อยให้ล่วงเวลาเป็นเสียการและจะทำไมได้อีกในปีนั้น จึงตกเป็นหน้าที่ของผู้แสวงหาผ้า คือเป็นกิจการของสงฆ์โดยเฉพาะ ภายหลังต่อมาคฤหัสถ์ผู้มีจิตศรัทธาเห็นความลำบากของพระภิกษุสงฆ์ ประารถนาจะอนุเคราะห์พระสงฆ์และพระวินัย จึงรับเป็นหน้าที่จัดถวายผ้ากฐินเป็นประเพณีสืบมาจนถึงปัจจุบัน

การกฐินเป็นงานใหญ่ ทั้งผู้ทอดและผู้รับ เป็นพระวินัยบรมพุทธานุญาตพิเศษ อานิสงส์ในการประกอบกุศลนี้ จะหลังไหลออกมาโดยไม่ขาดสาย มีผลเป็นอนุเคราะห์ เพราะเป็นการอนุเคราะห์ให้พระภิกษุสงฆ์ได้กรานกฐินโดยสะดวก มิให้ลำบาก และเป็นการอุปถัมภ์พระพุทธานุญาตไว้มิให้เสื่อมสูญ เมื่อถึงจีวรกาลสมัย คือเดือนหนึ่ง ทำยฤดูฝนตามปกติ

ต่อมาสาธุชนได้มีจิตศรัทธาเพิ่มพูนมากขึ้น กล่าวคือ ได้มีจิตศรัทธาในอันที่จะบำรุงพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองยั่งยืน นอกเหนือจากการกุศลถวายผ้ากฐินโดยสามัคคีร่วมกันด้วยทุนทรัพย์ เพื่อซ่อมสร้างเสนาสนะที่อยู่อาศัยของพระสงฆ์ให้ได้รับความสะดวก ในการบำเพ็ญสมณกิจและถาวรวัตถุอย่างอื่นที่เป็นสาธารณประโยชน์ ในการที่ข้าพเจ้ามีจิตศรัทธามาทอดพระกฐิน ณ วัดโสมนัสวิหารนี้ ก็โดยวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงขอขอบคุณท่านที่เคารพรัก ที่ได้มีจิตศรัทธามาร่วมอนุโมทนาการกุศลในวันนี้ ขออานิสงส์แห่งการบำเพ็ญดีแล้ว จงเป็นผลสัมฤทธิ์ให้ท่านทั้งหลายได้รับประโยชน์ทั่วกัน

อนึ่ง เนื่องในการกุศลครั้งนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าพี่น้องไทยที่รักทุกๆ ท่าน ควรจะได้สมัครสมานความสามัคคีกลมเกลียวกันให้แน่น จึงได้เสนอเรื่อง “ชาวไทยที่ควรรู้” เป็นธรรมบรรยาย หวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจเป็นอย่างมาก.

พันเอก

(ขุนทะยานราญรอน)
สมาชิกวุฒิสภา

(ข)

ร่างกายงาม	๗๖
คนดีชอบแก้ไข	๗๗
คู่ครอง	๗๘
คิดเทียบศักราช	๘๐
เลิกอาชญากรรมร้าย	๘๑
เมื่อเจ้ามา	๘๒

พระอุโบสถวัดโสมนัสวิหาร
ถ่ายทางด้านหลัง

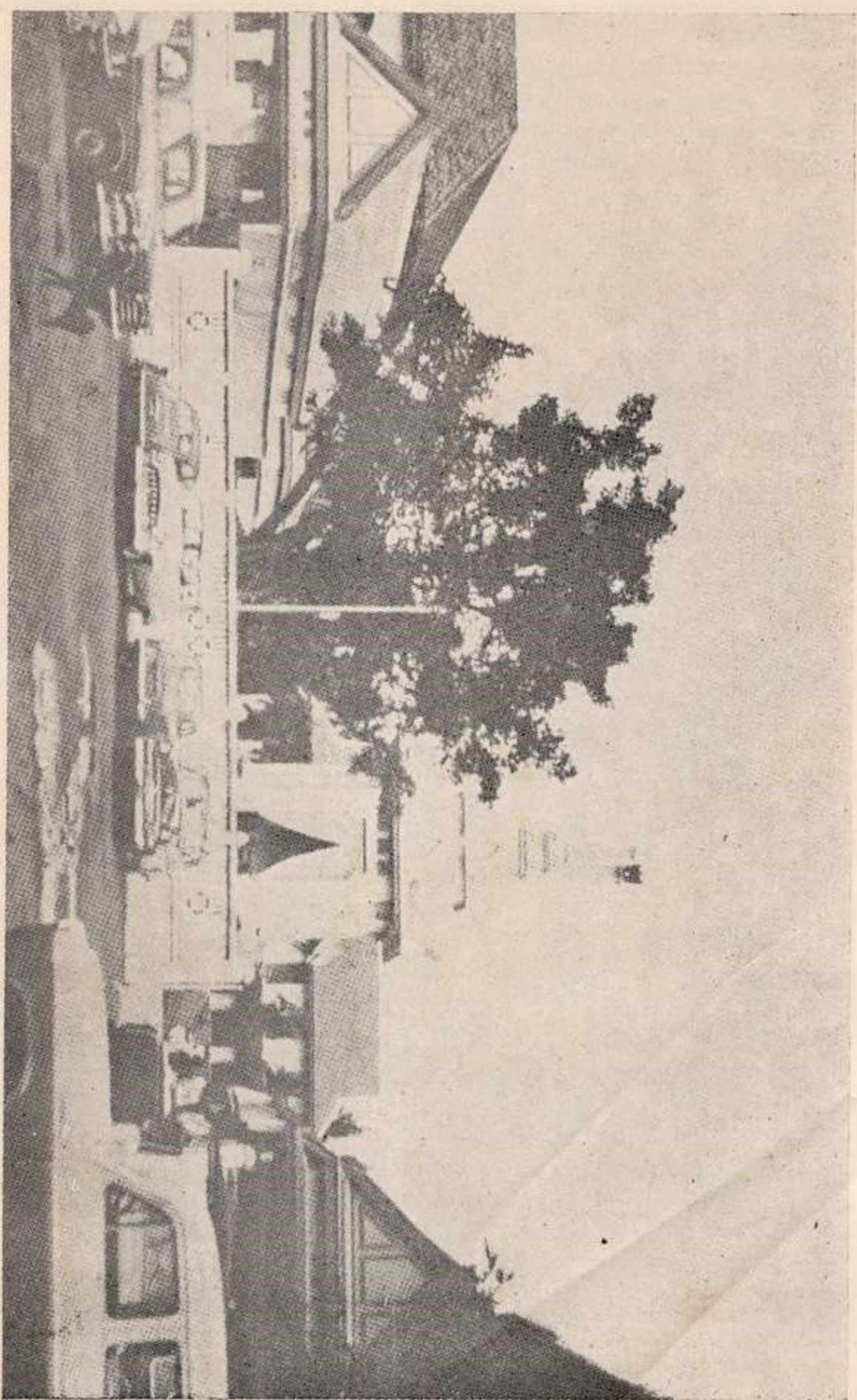
ภาพเขียนภายในพระอุโบสถ
 ด้านหน้าตอนล่างระหว่างประตูทั้ง ๒
 เป็นภาพเมรุซึ่งมีส่วนคล้ายกับ ฼าปนสถาน ในปัจจุบัน

ภาพเขียนภายในพระอุโบสถด้านหน้า ตอนบนประตู
เป็นภาพแสดงแผนผังวัดโสมนัสวิหาร

ภาพถนนด้านนอกที่พัก วัดโสมนัสวิหาร

ประวัติวัดโสมนัสวิหาร

วัดโสมนัสวิหาร เป็นพระอารามหลวง ราชวรวิหาร ชั้นโท พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทรงสร้างพระราชอุทิศสมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดี จึงได้พระราชทานนามว่า วัดโสมนัสวิหาร ในต้นรัชกาลของพระองค์ ทรงวางศิลาฤกษ์ พระอุโบสถ วัน ๑๖^๒ ค่ำ ปีมะเส็ง จ.ศ. ๑๒๑๕ ตรงกับวันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๓๙๖ เนื้อที่วัดประมาณ ๓๑ ไร่เศษ (รวมทั้งที่ชุกคุ) พระราชทานเป็นวิสุงคามสีมา กั้นหน้า จกคลองผดุงกรุงเกษม (ตามรูปเขียนแผนผังวัดในพระอุโบสถ) กั้นข้างชุกคุเป็นเขตทั้ง ๓ ด้าน ในเนื้อที่วิสุงคามสีมาที่เป็นตัววัดนั้น ได้สมมติเป็นมหาสีมาเฉพาะภายในกำแพง เว้นนอกกำแพงไว้เป็นอุปจารสีมาและกุ เพื่อกั้นเขตบ้านในที่ธรณีสงฆ์กับมหาสีมาที่อยู่ของพระสงฆ์ให้ห่างกัน เฉพาะพระอุโบสถสมมติเป็นฉันทสีมา มีสิมณัฏฐิกที่ลานรอบพระอุโบสถ ภายในกำแพงจากด้านหน้าไปด้านหลังแบ่งออกเป็น ๓ แถบ มีพระอุโบสถ พระวิหาร วิหารคด พระเจดีย์ ซึ่งเป็นเขตพุทธาวาสอยู่แถบกลาง หมู่กุฏิที่อยู่อาศัยของพระสงฆ์ ซึ่งเป็นเขตสังฆาวาสอยู่แถบข้างทั้ง ๒ แถบ ๆ ละ ๓ กณะ, ระหว่างคณะนั้น ๆ มีอุปจาร มีบริเวณ เป็นระเบียบไม่ยักเยียดกัน, ส่วนด้านหน้าวัดมีลานกว้างใช้เป็นเขตโรงเรียน, ด้านหลังวัดใช้เป็นเขตฌาปนสถาน, ด้านข้างเป็นสุสานด้านหนึ่ง, เป็นถนนทางเข้าผ่านไปแล้ววัดด้านในปัจจุบันนี้

ครั้นสิ่งก่อสร้างสำเร็จลงบ้าง พอเป็นที่อาศัยจำพรรษาของภิกษุสามเณรได้แล้ว พอถึงเดือน ๘ ขึ้น ๙ ค่ำ วันพฤหัสบดี พ.ศ. ๒๓๙๙ เวลาเช้าได้ทรงอาราธนาพระอริยมุนี (พุทธสิริเถระ ทัฬห) ป. ๙ จากวัดราชาธิวาส พร้อมด้วยพระสงฆ์ราว ๔๐ รูป โดยชวนแห่ชลมารควิถี เสด็จมาประทับที่กุฏิ ทรงถวายอาหารบิณฑบาต และสมณบริกขารแก่พระอริยมุนี และพระฐานานุกรม เปரியญ อันดับทั้งปวงแล้วเสด็จกลับ พระเถรานุเถระทั้งปวง มีสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ เสด็จมาประทับเป็นประธาน ณ ที่นั้น ได้ถวายดอกไม้ธูปเทียนแก่พระอริยมุนี โดยฉันทานุรักษ์ตามธรรมเนียม ชื่นกุฏิใหม่ทุกองค์แล้ว เป็นการเสร็จพิธีมาอยู่วัดโสมนัสวิหาร เพียงนี้

เมื่อสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงทอดกฐิน พ.ศ. ๒๔๑๘ ได้ทรง
 บรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่พระเจดีย์องค์ใหญ่ ตามปรากฏในหนังสือข้าราชการต่อไปนี้
 พระองค์เจ้าเทวัญอุไทยวงศ์ (สมเด็จฯ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ) ทรง
 บันทึกว่า

เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานพระกฐินกรุงเทพ ฯ

ณ วันพุธ เดือน ๑๑ แรม ๑๓ ค่ำ ปีกุน สัปตศก ศักราช ๑๒๓๗ (พ.ศ. ๒๔๑๘)
 เวลาเที่ยงกับ ๒๐ นาที พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องฉลองพระองค์เต็มยศ
 อย่างตำรวจ (สีน้ำเงิน) ทรงเครื่องราชอิสริยยศอย่างสูงทั้ง ๔ พระองค์ แต่สายสพายนั้น
 เป็นสายสำหรับนพรัตนราชวราภรณ์ (เหลือง) เสด็จออกทรงพระราชยานแต่พระทวาร
 หน้าพระที่นั่งสมมติเทวราชอุปบัติ ไปประทับที่เกยท่าราชวรดิษฐ เสด็จพระราชดำเนิน
 ลงทรงเรือพระที่นั่งทวยเทพถวายกร พร้อมด้วยเจ้าพนักงานตามเสด็จในเรือพระที่นั่ง คือ
 พระองค์เจ้ากาพย์กนกรัตนเอกเดออง ๑ พระยาภาสกรวงศ์ ๑ เจ้าหมื่นสรรเพชรภักดี ๑
 เจ้าหมื่นศรีสรักษ์ ๑ เจ้าหมื่นไวยวรนาถ ๑ เจ้าพนักงานกรมภูษามาลา ๒ กรมมหาดเล็ก ๑
 กรมอาลักษณ์ ๑ กรมหมอย ๑ กรมแสง ๔ กรมฝีพาย ๒ รวม ๑๗ ฝีพาย ๕๑ รวม ๖๘
 เรือวิมานเมืองอินทร์ เป็นเรือพระที่นั่งรอง เรือไตรสรมาศ มีเรือขบวนแห่ตามเกย
 เหมือนแต่ก่อน ระยะทางแต่ท่าราชวรดิษฐถึงฉนวนวัดโสมนัสวิหารที่ ๑ เป็น ๑๑๓ เส้น
 เวลาบ่ายโมงครึ่งจึงประทับเรือพระที่นั่งที่ฉนวนหน้าวัด แล้วจึงเสด็จพระราชดำเนินขึ้นทรง
 พระราชยานไปประทับที่ประตูกำแพงแก้วหน้าพระอุโบสถ แล้วจึงเสด็จพระราชดำเนินไป
 ประทับที่พระเจดีย์ ขึ้นบนเกยซึ่งปลูกติดกับพระเจดีย์ เวลาบ่ายโมงกับ ๔๓ นาที ทรง
 บรรจุพระบรมธาตุ บรรจุในกล่องเหล็ก แลมีแผ่นศิลาข้างค้ำหน้าจากพระไตรลักษณ์
 แลค้ำหลังจำหลักเป็นดวงชะตาวันประสูติ คือ วันพุธ เดือน ๖ ขึ้น ๑๕ ค่ำ ปีมะเส็ง ลงใน
 แผ่นที่ ๑ แผ่นที่ ๒ นั้น ค้ำหน้าเป็นอริยสัจ ค้ำหลังเป็นดวงชะตา วันได้ตรัสรู้ คือ
 วันอาทิตย์ เดือน ๖ ขึ้น ๑๕ ค่ำ ปีระกา ในแผ่นที่ ๓ นั้น ค้ำหน้าเป็นปฏิจสมุปบาท
 ค้ำหลังเป็นดวงชะตาวันปรินิพพาน คือ วันจันทร์ เดือน ๖ ขึ้น ๑๕ ค่ำ ปีกุน ศิลาทั้ง
 ๓ แผ่นนี้ปิดทองล้น ฤกษ์ผ้าขาวห่อแล้ว เจ้าพนักงานราชบัณฑิต ได้เชิญทูลเกล้าฯ ถวาย

แผ่นที่ ๘๗
ออกวันพฤหัสบดี
เดือน ๑๒
ขึ้น ๑๔ ค่ำ

ครั้นทรงบรรจุในพระเจดีย์เสร็จแล้ว จึงเสด็จพระราชดำเนิน
กลับเข้าประทับในพระอุโบสถ ทรงนมัสการพระพุทธปฏิมากร
แล้ว นายบำเรอจึงทูลรายงานพระสงฆ์ คือ มีจำนวนพระสงฆ์
จำพรรษาในพระอารามนั้น พระราชาคณะ ๑ หม่อมเจ้าพระใน
กรมหลวงสรรพศิลป์ปรีชา ๑ หม่อมราชวงศ์ในหม่อมเจ้าเนตร

ในกรมหมื่นสุนทรธิบดี ๒ ถานานุกรม ๘ เปரியญ ๓ อันตบเรียนคันถธุระ ๒๐ อันตบ
เรียนวิปัสสนาธุระ ๒๖ รวมพระสงฆ์ ๖๑ รูป แล้วพระราชทานเทียนอุโบสถแก่พระองค์เจ้า
วัฒนานวงศ์ไปถวายพระ แลผ้าห่มพระพุทธรูปแก่ภูษามาลาแล้ว จึงพระราชทานกรฐิน
ตามธรรมเนียมธรรมยุติกา พระพิมลธรรมเป็นผู้ครองกรฐินแลทรงประเคนผ้าไตรบี
๑๔ ไตร แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานไตรบีแก่พระวุฒิการบตีให้นำไป
พระราชทานแก่พระวินัยธร (ต๋วง) ที่กุฎีซึ่งอาพาธอยู่ ครั้นพระสงฆ์ครองผ้าแล้ว จึง
ทรงพระกรุณาโปรด ฯ ให้สมเด็จพระเจ้าฟ้าจาตุรนต์ถวายเป็นเครื่องบริวาร แลพระสงฆ์อนุโมทนา
แลยถาสัพพีแล้วจึงเสด็จพระราชดำเนินกลับลงทรงเรือพระที่นั่งเวลาบ่าย ๒ โมง ๑๕ นาที
ออกเรือพระที่นั่งแต่ฉนวนหน้าวัดโสมนัสวิหารไปเป็นทาง ๓๕ เส้น ๗ วา เวลาบ่าย ๒ โมง
กับ ๓๒ นาที ถึงฉนวนหน้าวัดบรมนิวาสที่ ๒

ภายหลังทรงเลื่อนตำแหน่งพระอริยมุนี เป็นพระพรหมมุนี ในปีมะเส็ง
พ.ศ. ๒๔๐๐ ถึง รัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าเลื่อนตำแหน่งพระพรหมมุนีเป็น
พระพิมลธรรม ในปีวอก ๒๔๑๕ และทรงพระกรุณาโปรดสถาปนาพระพิมลธรรมเป็น
สมเด็จพระวันรัต ในปีเถาะ พ.ศ. ๒๔๒๒

ในสมัย สมเด็จพระวันรัตนี้ ท่านได้ก่อสร้างสิ่งที่ยังไม่แล้วเสร็จบริบูรณ์ ซึ่งยัง
ค้างค้างอยู่ก็มี และสิ่งที่ยังไม่เคยทำเลยก็มี ท่านก็สร้างต่อให้บริบูรณ์ขึ้น โดยสมเด็จพระ
เจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ได้พูดกับท่านว่า เจ้าคุณ ฯ จะทำการวัดอย่างไรก็ตามใจทูน
รอนจะเบิกให้ (จากพระราชมฤตกของสมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดี) ท่านได้อาศัย
ทูนรอนของหลวงนี่ลงมือสร้างพระวิหาร พระอุโบสถ พระเจดีย์ แล้วเสร็จบริบูรณ์ พระ
ประธานในพระอุโบสถ พระนามว่า พระสัมพุทธสิริ หน้าตักกว้าง ๒ คืบ ๖ นิ้ว ซึ่งเป็น
พระที่สมเด็จพระวันรัต พุทธสิริเถระ ได้สร้างและเชิญมาจากวัดราชาธิวาสในคราวยกวัด

ส่วนพระประธานในพระวิหาร และพระอัครสาวก เป็นของหลวงเชิญมาจากพระบรมมหาราชวัง

อนึ่ง ในสมัยของท่าน ท่านเป็นผู้หมั่นไม่เกียจคร้าน และสามารถชักนำให้พุทธบริษัทมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาเป็นอันมาก และท่านสั่งสอนฝึกปรือพระภิกษุสามเณร อันเป็นสัทธิวิหาริก และอันเตวาสิก ให้เคร่งครัดในพระธรรมวินัย ปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีในสมัยของท่าน วัดโสมนัสวิหารเจริญรุ่งเรืองมาก ท่านได้ส่งพระเถรานุเถระไปประกาศพระศาสนาและเป็นเจ้าอาวาสในวัดนั้น ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และหัวเมืองเป็นอันมาก ทั้งอุบาสก อุบาสิกามารักษาศีล และฟังเทศน์กันมาก พอถึงวันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๓๔ ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีเถาะ ตรีศก จ.ศ. ๑๒๕๓ ท่านได้ถึงแก่มรณภาพ รวมเวลาครองวัดของท่านเป็นเวลา ๓๕ ปี (๒๓๙๙-๒๔๓๔) นับท่านเป็นเจ้าอาวาสองค์ที่ ๑

ต่อนั้นมา พระราชพงษ์ปฏิพัทธ์ (ม.ร.ว. ล้น กล้วยไม้ ป.๕) พระราชาคณะชั้นเทพได้เป็นเจ้าอาวาสสืบมา การเจริญรุ่งเรืองของวัดก็ยังคงเป็นปกติเรื่อยมา ในสมัยนี้พระราชพงษ์ปฏิพัทธ์ เป็นผู้มีอธยาศัยเยือกเย็น ได้สมเด็จพะมหาวีรวงศ์ แต่ครั้งยังเป็นพระราชาคณะสามัญ จนเป็นพระพิมลธรรม เป็นผู้ช่วยที่สามารถ ยังกิจของวัดให้เจริญเป็นลำดับสืบมา ถึงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๔๕ ท่านจึงได้ถึงแก่มรณภาพ รวมเวลาครองวัดของท่านเป็นเวลา ๑๑ ปีเศษ (๒๔๓๔-๒๔๔๕) นับท่านเป็นเจ้าอาวาสองค์ที่ ๒

ต่อมา สมเด็จพะมหาวีรวงศ์ (เขมาภิตฺตเถระ ยัง ป.๘) เมื่อครั้งยังเป็นพระพิมลธรรม ได้เป็นเจ้าอาวาส เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๔๕ และได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพะมหาวีรวงศ์ พ.ศ. ๒๔๕๓ ในสมัยนี้ วัดโสมนัสวิหาร ก็ได้เจริญรุ่งเรืองมาก เพราะท่านเป็นพระมหาเถระที่สามารถในการแสดงธรรม และปฏิสังขรณ์เป็นอย่างดี ถึงวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๙ ท่านได้เริ่มอาพาธเป็นโรคอัมพาต กิจการของวัดได้พระครูปลัด ซึ่งภายหลังได้เป็นพระราชาคณะที่พระพุทธวิริยากรเป็นผู้บริหารแทน ถึงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๔ สมเด็จพะมหาวีรวงศ์ถึงแก่มรณภาพ นับเวลาครองวัดของท่านเป็นเวลา ๒๘ ปีเศษ (๒๔๔๕-๒๔๗๔) แต่เป็นโรคอัมพาตเสียว ๑๕ ปี นับเป็นเจ้าอาวาสองค์ที่ ๓

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ นี้ พระพุทธวิริยากร (จนทกนุตเถระ จันทร) ได้เป็นเจ้าอาวาส การศึกษา การปฏิบัติ ท่านก็ได้จัดตามความสามารถ ให้มีสำนักเรียนปริยัตถกรรมขึ้น ทั้งนักธรรมและบาลี การปฏิสังขรณ์ ก็ได้ปฏิสังขรณ์ มีพระอุโบสถ พระวิหาร วิหารคต และเจดีย์ อันเป็นส่วนใหญ่ของวัด ซึ่งทรุคโทรมมานานให้ดีขึ้นเป็นต้น ครั้นถึงวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ ท่านได้ถึงแก่กรรมภาพ รวมเวลาครองวัดของท่าน เป็นเวลา ๗ ปีเศษ (๒๔๗๔ - ๒๔๘๑) นับท่านเป็นเจ้าอาวาสองค์ที่ ๔

ต่อจากนั้น พระครูสิริปัญญาโมลี (ตฤตฤตสิริ เขียม) ได้เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาสเป็นลำดับมา ครั้นถึง พ.ศ. ๒๔๘๓ จึงได้รับพระราชทานเลื่อนเป็นพระราชาคณะสามัญในนามเดิม และเป็นเจ้าอาวาส ในสมัยนี้ เป็นสมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา การก่อสร้างซ่อมแซมจึงได้ชะงักไปหมด ถึงแม้มีทุนก็ทำไม่ได้ การศึกษาและการปฏิบัติก็พอทรงอยู่ ทั้งภิกษุสามเณรก็ลดน้อยลง เพราะในยามสงคราม ผู้ที่จะบวชใหม่ก็ไม่ค่อยมี ผู้ที่จะเข้ามาจากต่างจังหวัดก็น้อย ในการจัดผลประโยชน์ของวัดที่เกี่ยวข้องกับไวยาวัจกรได้จัดให้มีบัญชีเป็นหลักฐาน ป้องกันการเสียหายที่จะบังเกิดมีขึ้นแก่สมบัติของวัด โดยมีกรรมการเป็นผู้ช่วยเหลือ ใน พ.ศ. ๒๔๘๕ เทศบาลนครกรุงเทพ ได้ขออนุญาตรื้อศาลาหน้าวัดริมคลองผดุงกรุงเกษม รวม ๕ หลัง และตัดต้นไม้ริมคลองทั้งหมดเพื่อปรับปรุงพระนครให้สวยงาม ศาลาและต้นไม้เดิมของวัดที่ริมคลองจึงหมดไป เทศบาลได้ทำเขื่อนและปรับปรุงริมคลองใหม่ แต่ทางวัดยังคงบอกเขตจำพรรษาถึงคลองตามเดิม ถึงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๘ พระครูสิริปัญญาโมลี ได้ถึงแก่กรรมภาพด้วยโรคชรา รวมเวลาครองวัดของท่านเป็นเวลา ๘ ปี (๒๔๘๑ - ๒๔๘๘) นับท่านเป็นเจ้าอาวาสองค์ที่ ๕

ในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๘ สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์^๑ เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต ได้ทรงตั้งพระมหาจับ ฐิตธมฺโม ป.๙ เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาส ครั้นถึงวันที่ ๑ มีนาคม ศกเดียวกัน ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่พระอมรโมลี และเป็นเจ้าอาวาสสืบต่อมา บัดนี้ ได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นพระราชาคณะชั้นที่ ๑ ตรีปิฎกบัณฑิต พุทธธรรมปัญญาจารย์

๑ ต่อมาได้เป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์

กิจการของวัดได้ปรับปรุงก่อสร้างปฏิสังขรณ์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นต้นมา
มั่งคั่ง

๑. เรื่องก่อสร้างปฏิสังขรณ์

๑. ได้บูรณะปฏิสังขรณ์กุฏิที่ชำรุดทรุดโทรมทั่วไปในวัด ให้อยู่ในสภาพ
เรียบร้อยอยู่อาศัยได้จำนวนหลายหลัง
๒. รื้อหอฉันประจำคณะ ๑ คณะ ๓ คณะ ๔ ปลุกใหม่ รวม ๓ หลัง
๓. ได้ปฏิสังขรณ์หอกลอง หอระฆัง ชุมนมหาสีมา ๔ มุมวัด
๔. ปฏิสังขรณ์กำแพงรอบวัด และกำแพงส่วนในทั่วไปที่ชำรุดทรุดโทรม
ให้อยู่ในสภาพดี
๕. ปูพื้นลานรอบพระอุโบสถ และปฏิสังขรณ์กำแพงแก้วรอบพระอุโบสถ
และทำถนนรอบพระอุโบสถ
๖. ปูพื้นกระเบื้องตามคณะต่าง ๆ ใหม่ และบูรณะปฏิสังขรณ์ที่ชำรุด
ทรุดโทรมให้มีสภาพดีขึ้น
๗. ทำปูนที่เสาะและฝาผนังวิหารคดที่ชำรุดทรุดโทรมใหม่ให้มีสภาพดีขึ้น
๘. เทพื้นคอนกรีตระหว่างคณะ ๑ กับคณะ ๒ คณะ ๒ กับคณะ ๓ และ
บริเวณหน้ากุฏิ แลวนอก คณะ ๑ คณะ ๓ และปูพื้นกระเบื้องที่ลานพระเจดีย์มอญใหม่
๙. ทำถนนคอนกรีตที่ลานหน้าวัด จากศาลาจตุรมุขจนถึงถนนกรุงเกษม
๑ สาย
๑๐. สร้างบ่อน้ำประจำคณะ ๖ บ่อ
๑๑. ปัดทอกลายรดน้ำบานประตู หน้าต่าง พระอุโบสถ และพระวิหารทั้งหมด
พร้อมทั้งชุ้มทัว
๑๒. ประดับหน้าบรรณพระอุโบสถและพระวิหาร ด้วยกระเบื้องโมเสสสีทอง
๑๓. เปลี่ยนกระเบื้องหลังคาวิหารคดทั้งหมดเป็นกระเบื้องเคลือบสี
๑๔. มีผู้ศรัทธาสรางกุฏิเป็นตึก ๒ ชั้น จำนวน ๒ หลัง
๑๕. บูรณะปฏิสังขรณ์ศาลาจตุรมุขหน้าพระวิหาร ๑ หลัง ศาลาหน้าคณะ ๑
และคณะ ๔ และศาลาค้นหลังวัดหน้าคณะ ๓ และคณะ ๖ รวม ๕ หลัง ให้สวยงามขึ้น
โดยมุงหลังคาด้วยกระเบื้องเคลือบสี

๑๖. ทำกำแพงรั้วกันหน้าวัดขนานกับถนนกรุงเทพมหานคร ก่ออิฐฉาบปูนครึ่งหนึ่ง ไข่เหล็กครึ่งหนึ่ง

๑๗. บูรณะปฏิสังขรณ์พระเจดีย์ ๑ องค์ใหญ่ โดยประทับด้วยกระเบื้องโมเสส สีทองทั้งองค์ สิ้นค่าใช้จ่ายประมาณ ๗๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท (เจ็ดแสนบาทเศษ)

๑๘. รื้อศาลาข้างพระอุโบสถ ๒ หลัง ถัดแปลงเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม ชั้นเดียว มุงกระเบื้องเคลือบสี ซึ่งเสร็จแล้ว ๑ หลัง สิ้นค่าใช้จ่ายประมาณ ๑๕๗,๐๐๐.๐๐ บาทเศษ (หนึ่งแสนห้าหมื่นเจ็ดพันบาทเศษ)

๑๙. ปูพื้นหินที่ลานหน้าพระวิหาร

๒๐. ซ่อมแซมถนนในวัดทุกสายให้มีสภาพเรียบร้อย

การบูรณะปฏิสังขรณ์และก่อสร้างดังกล่าวมานี้ ได้อาศัยทุนที่เกิดจากผลประโยชน์ของวัดเป็นส่วนใหญ่ และจากผู้ศรัทธาบริจาคเป็นรายบ้าง เช่น

๑. คุณหญิงละม่อม นิกรกิตติการ ปฏิสังขรณ์กุฏิใหญ่คณะ ๔ หลัง และทำถนนรอบพระอุโบสถ
๒. คุณนายพร้อม ได้บูรณะกุฏิข้างพระอุโบสถ ๑ หลัง
๓. บริษัทแช่ฟ้า จำกัด ทำถนนคอนกรีตที่ลานหน้าวัดสายกลาง ๑ สาย
๔. ม.จ. ธัญญลักษณ ม.จ. หญิง รัชชมาลีนี้ สุขสวัสดิ์ และ ม.จ. ประสมสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ ทรงปฏิสังขรณ์กุฏิ ๒ ชั้น ที่คณะ ๑ แแถวนอก ๑ หลัง
๕. คุณหญิงโชฎิกราชเศรษฐี (เพิ่ม เลหาเศรษฐี) สร้างกุฏิเป็นตึก ๒ ชั้น ๑ หลัง
๖. คุณหญิงถนอม พินาภศาสตร์ยาธิปัตย์ สร้างกุฏิเป็นตึก ๒ ชั้น ๑ หลัง
๗. นายชำนาญ ยุวบูรณ์ และคุณหญิง ปฏิสังขรณ์เปิดทองลายรดน้ำประตูพระวิหาร ๒ ประตู
๘. พลตรี วิเชียร สุกันตานนท์ และคุณหญิง ปฏิสังขรณ์เปิดทองลายรดน้ำประตูพระวิหาร ประตูกลางด้านหน้า ๑ ประตู
๙. อุบาสิกาหลิน ร.อ. สุข พะวงศ์ผล กรุภาวิบูลย์ หิรัญประดิษฐ์ ปฏิสังขรณ์เปิดทองลายรดน้ำ ประตูพระวิหาร ๑ ประตู
๑๐. คณะอุบาสกอุบาสิกาที่พึ่งเทศน์ในพระวิหาร ปฏิสังขรณ์เปิดทองลายรดน้ำประตูพระวิหาร ๑ ประตู

๑๑. นายเก็บ ม่วงสมัย พร้อมด้วยคณะ ได้ถวายนาฬิกาเรือนใหญ่ไว้ประจำพระอุโบสถ ๑ เรือน
๑๒. คุณระทวย และคุณทวี หนูนภักดิ์ ได้เทพื้นคอนกรีตหน้าโรงเรียนสาธิตกษณาลย์ถวาย โต๊ะหมู่ ๗ และโต๊ะหมู่ ๔ พร้อมเครื่องตั้ง พระพุทธรูป ๑ องค์ และอาสน์สงฆ์
๑๓. นายทองเริ่ม นางแก้ว เนตรหนู ได้บูรณะถนนทั้งสองข้างพระอุโบสถ พร้อมทั้ง เทพื้นคอนกรีตข้างคณะ ๓

นอกจากนี้ ยังมีผู้ที่ได้บริจาคสมทบช่วยในการปฏิสังขรณ์และสร้างถาวรวัตถุ ให้แก่วัดโดยที่ไม่ได้ออกนามมา ณ ที่นี้อีกเป็นจำนวนมาก

๒. เรื่องที่ธรณีสงฆ์

ได้ดำเนินการเรื่องที่ดินสงฆ์กับทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ซึ่งได้เข้าไป เป็นเวลานาน จึงได้ถอนการจักผลประโยชน์จากกรมการศาสนา มามอบถวายหม่อมเจ้า ชัชวลิต เกษมสัณฑ์ ทรงช่วยดำเนินการจนสำเร็จเรียบร้อยในชั้นศาล แล้วได้ปรับปรุงสัญญา เช่าและเช่ากันใหม่ พอสมควรแก่สภาพปัจจุบัน และท่านก็ไม่ได้ทรงคิดผลประโยชน์ ตอบแทนจากทางวัดเลย ซึ่งเป็นที่ชื่นชม และถวายอนุโมทนาของพระภิกษุสามเณร ใน วัดโสมนัสวิหารเป็นอย่างยิ่ง และในการนี้ พันตรี หลวงอมรินทร์รักษา (เนื่อง เกตุนิมิ) ซึ่งเป็นไวยาวัจกร ได้เป็นกำลังอีกผู้หนึ่ง เนื้อที่ดินสงฆ์ทั้งหมดตามโฉนด มีดังนี้ คือ

๑. ที่ข้างวัดฝั่งตะวันตก (ด้านถนนราชดำเนิน) เลขที่ดินที่ ๔๓ โฉนดที่ ๑๕๖๔ เนื้อที่ ๑๐ ไร่ ๑ งาน ๕๓ วา
๒. ที่เวทีมวยราชดำเนิน เลขที่ดินที่ ๔๔ โฉนดที่ ๓๑๔๒ เนื้อที่ ๔ ไร่ ๗๒ วา
๓. ที่ข้างวัดด้านระหว่างถนนนครสวรรค์กับวัด (ด้านนางเลิ้ง) เลขที่ดินที่ ๓๖ โฉนดที่ ๓๑๓๕ เนื้อที่ ๕ ไร่ ๒ งาน ๕ วา
๔. ที่หลังวัดระหว่างถนนพะเนียง กับคูวัด เลขที่ดินที่ ๔๑ โฉนดที่ ๓๑๓๖ เนื้อที่ ๑ ไร่ ๑ งาน ๗๓ วา
๕. ที่ดินฝั่งตลาดนางเลิ้ง ขนานกับถนนนครสวรรค์ ๓ เส้น ๘ วา ลึกเข้าไปตามแผนที่ ในโฉนด เลขที่ดินที่ ๑๐๔ โฉนดที่ ๕๑๖๐ เนื้อที่ ๗ ไร่ ๒๐ วา

๖. ที่ดินข้างถนนพะเนียงติดกับที่ของ น.ส. ประทีน สถาปัตตานนท์ เป็นรูปชายธง ๒ แปลง รวมเนื้อที่ ๒๒ ตารางวา คือ

๖.๑. เลขที่ดินที่ ๑๐๙ โฉนดที่ ๕๑๖๑ เนื้อที่ ๑๘ วา

๖.๒ เลขที่ดินที่ ๑๑๐ โฉนดที่ ๕๑๖๒ เนื้อที่ ๔ วา

๗. ที่ดินที่บางแค อำเภอภาษีเจริญ จังหวัดธนบุรี ซึ่งเกิดจากผลนิธิของวัด เลขที่ดินที่ ๕๑ โฉนดที่ ๒๗๑๒ มีเนื้อที่ ๖ ไร่ ๒ งาน ๔๐ วา

๘. ที่นาอยู่ที่หมู่ที่ ๑๖ ตำบลคลองสาม สกัศหกสายบน (คลองประตุน้ำประอินทร์) ใกล้วัดสว่างพบ ระหว่างคลองสามกับคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ ๑๐๐ ไร่ นางแป้น เป็นผู้ถวาย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒

ที่ธรณีสงฆ์ทั้งหมดนี้ ที่อยู่ตำบลวัดโสมนัส ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ได้เช่าจากวัดซึ่งผู้จัดการมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นผู้แทนวัด มีเนื้อที่ที่เช่าไปตามแผนที่หลังสัญญาเช่า นอกนั้นทางวัดได้จัดโดยมีไวยาวจักร เป็นผู้จัดการ ในความควบคุมของเจ้าอาวาส และพระกรรมการควบคุมผลประโยชน์ของวัด ที่สวนบางแคได้จัดสรรให้เช่าเป็นราย ๆ ส่วนที่นาที่จังหวัดปทุมธานี กรมการศาสนา เป็นผู้จัดการ

๓. ตึกแถวให้เช่า

ได้สร้างตึกแถวให้เช่า ในเนื้อที่ของวัดริมถนนกรุงเกษม ด้านสะพานเทวกรรม มี ๑๕ ห้อง ด้านสะพานมัทมาพ มี ๒๐ ห้อง รวม ๓๕ ห้อง การก่อสร้างสำเร็จเรียบร้อย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗ และตึกแถวริมถนนพะเนียงตรงข้ามกับเวทีมวยราชดำเนิน ผู้เช่าที่ดินวัดได้สร้างถวาย รวม ๕ ราย

๔. สุสานและฌาปนสถาน

กรมสวัสดิการทหารบก ได้ตั้งสุสานและฌาปนสถานในที่บริเวณวัดนอกกำแพง ซึ่งเป็นอุปจารมหาสีมา ด้านหลังวัด และด้านข้างวัด ตามรายการละเอียดและสัญญาเช่า ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๒ ซึ่งกรมสวัสดิการทหารบกได้ดำเนินการอยู่ ณ บัดนี้

๕. โรงเรียนประชาบาล และศูนย์เยาวชน

เดิมโรงเรียนประชาบาลเป็นเรือนไม้มุงสังกะสี ตั้งอยู่หลังวัดเมื่อกรมสวัสดิการทหารบกใช้ที่หลังวัดตั้งฌาปนสถาน ได้ขอให้กระทรวงศึกษาธิการ รื้อโรงเรียนมาตั้งหน้าวัด และให้สร้างเป็นตึกเพื่อความสวยงาม กระทรวงศึกษาธิการก็ได้สร้างเป็นตึก ๒ ชั้น ๒ หลัง เว้นลานหน้าวัดไว้เป็นสนาม ทำให้หน้าวัดสวยงามขึ้น การก่อสร้างได้สำเร็จเรียบร้อยใน พ.ศ. ๒๔๙๕ และต่อมาทางเทศบาลก็ได้ขอจัดตั้งศูนย์เยาวชนขึ้นอีก และได้สร้างตึกที่ทำการของศูนย์ใหม่เป็น ๓ ชั้น ระหว่างโรงเรียนด้านซ้ายของวัด กับ ถนนกรุงเกษม และได้เทพื้นคอนกรีตเป็นสนามอีกสนามหนึ่ง

๖. สัการิมวัตถุ

เครื่องใช้สอยต่าง ๆ ได้จัดหาพรอย่างลวดสีแดง ปูในพระอุโบสถ อย่างเขียว ปูในพระวิหาร พื้นล่าง และนายสัญญา ยมะสมิต ได้ถวายพรลวดสีแดงปูที่อาสน์สงฆ์ ในพระวิหาร และได้ถวายโต๊ะทองบุชาห่ม ๙ ในพระอุโบสถ ๑ ชุด ในพระวิหาร ๑ ชุด และนาฬิกาขนาดใหญ่ ๑ เรือน ไว้สำหรับพระวิหาร ในการทอดพระกฐินพระราชทาน ๓ ปี และยังมีสิ่งอื่น ๆ อีก เช่น พรหม ๔ เหลี่ยม ถ้วยชาม เป็นต้น ทางวัดได้จัดหาไว้เพื่อสะดวกในการบำเพ็ญกุศล เป็นจำนวนมาก

วัดโสมนัสวิหาร ตั้งแต่ทรงสร้างมา และเริ่มมีพระสงฆ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๙ เป็นต้นมา ถึง พ.ศ. ๒๕๑๓ นับได้ ๑๑๔ ปี (ครบร้อยปีเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙) ถึงประวัติสังเขปที่แสดงมานี้.

อุเบกขาบารมี

พระธรรมปัญญาจารย์ วัดโสมนัสวิหาร

เรียบเรียง

บัดนี้จะแสดงอุเบกขาบารมี ซึ่งเป็นพระบารมีที่คำรบ ๑๐ อันพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงบำเพ็ญมา โดยลำดับมิได้ขาดตั้งแต่เริ่มปรารภนาพุทธภูมิจนถึงพระชาติที่สุดได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ก็ท่านผู้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น มีธรรมคาอยู่ว่าจะต้องสำเร็จด้วยการบำเพ็ญพระบารมี มิใช่จะสำเร็จด้วยเพียงความปรารภนาเท่านั้น แม้ชนทั่วไปผู้หวังอิริยาบถก็ต้องกระทำเหตุให้แก่กล้าเป็นบารมีเสียก่อน ผลจึงจะปรากฏก็บารมีธรรมนั้นเป็นสาธารณทั่วไป ท่านผู้ใดบำเพ็ญก็ย่อมได้สำเร็จเสมอเหมือนกันหมด มิใช่เฉพาะพระพุทธเจ้าพระองค์เดียว บารมีธรรมนั้นมีอยู่ ๑๐ ประการคือ ทาน การให้การบริจาค ๑ ศีล รักษากายวาจาให้เรียบร้อย ๑ เนกขัมม การหลีกออกจากเครื่องผูกพันทั้งทางกายทางใจ ๑ ปัญญา ความรอบรู้ ๑ วิริยะ ความเพียรคือความเป็นผู้กล้า เช่นกล้าละความชั่วที่เห็นว่ามันทำ และที่เห็นว่าให้เกิดความสุข และกล้าทำความดีที่ทำได้ยาก ๑ ขันติ ความอดทน ๑ สัจจะ ความจริงใจ ๑ อธิฐาน ความตั้งใจมั่นคง ๑ เมตตา ความปรารถนาสุขแก่สรรพสัตว์ ๑ อุเบกขา ความตั้งใจเป็นกลาง คือวางเฉย ๑ ธรรมทั้ง ๑๐ ประการนี้ ชื่อว่าบารมีธรรมที่นำท่านผู้บำเพ็ญให้ถึงฝั่ง และเรียกพุทธการกรรม คือธรรมที่ทำให้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า ก็อุเบกขาบารมีนั้นเมื่อแปลตามศัพท์ คือ อุป กับ อิกุชา รวมเป็น อุเบกขา แปลว่าเข้าไปพ่วง คือพ่วงใจไว้ในท่ามกลาง คือวางใจไว้เป็นกลาง ๆ ในอารมณ์นั้น ๆ ในเรื่องนั้น ๆ ในบุคคลนั้น ๆ ถ้าจะกล่าวโดยความเป็นไปเอง และต้องประพฤติกปฏิบัติจึงจะเป็นไป ก็จักอุเบกขาได้ ๒ ประเภทคือ ความที่ใจวางเฉยเป็นมรรยัตต์เป็นกลางในธรรม ในอารมณ์ คือเหตุการณ์ ตลอดจนในคนในสัตว์นั้น ๆ ๑ ความเป็นกลางเอง คือ ไม่ใช่สุข ไม่ใช่ทุกข์ ได้แก่อุเบกขาเวทนา ๑

อุเบกขาบารมี หมายถึงอุเบกขาที่เป็นข้อปฏิบัติ มิได้หมายถึงธรรมชาติที่เฉยเป็นกลางเอง เพราะฉะนั้น พระบรมโพธิสัตว์จึงต้องบำเพ็ญพระบารมีข้อนี้เป็นลำดับมา

ก็แลอุเบกขาความวางเฉยเป็นกลางนี้ ย่อมเป็นอุปการะในที่จะประพฤติปฏิบัติธรรมะ
ข้ออื่นได้อย่างเที่ยง ตามธรรมดาอันความชั่วความดีที่ปรากฏในโลกนี้ก็มีได้ปรากฏที่ไหน
นอกจากปรากฏที่คน และการปรากฏที่คนนั้นก็ปรากฏที่กายที่วาจาตนเอง คือปรากฏให้
เห็นว่าคนนั้นเป็นคนดีคนนั้นเป็นคนไม่ดี ก็เพราะการแสดงออกที่กายที่วาจา กายวาจาที่
แสดงออกมาดีและไม่ดีก็สืบเนื่องมาจากใจ ถ้าคนมีใจดี ก็พูดดี ทำดี ถ้าคนมีใจชั่ว
ก็พูดชั่ว ทำชั่ว ก็แลใจจะชั่วได้จะดีได้ ก็เพราะกิเลสกับธรรมะเป็นเครื่องปรุงกิเลสปรุงใจ
ให้ชั่วให้เศร้าหมอง ธรรมะปรุงแต่งใจให้ดีให้ผ่องแผ้ว ใจที่ถูกกิเลส เช่น โลภะ โทสะ
โมหะ ส่วนใดส่วนหนึ่งปรุงแต่งแล้ว ก็จะแสดงออกให้ปรากฏแก่โลกที่กายที่วาจา เช่น
เมื่อโลภะปรุงแต่งอย่างแรงกล้าก็จะแสดงอาการให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนโลภอยากได้นั้น ด้วย
การที่เป็นทุจริตต่าง ๆ เช่นลักฉ้อขำของ ๆ ผู้อื่นเป็นต้น เมื่อโทสะปรุงแต่งใจ ก็แสดง
อาการโหดร้ายเบียดเบียน ฆ่าตีผู้อื่นสัตว์อื่นหรือสั่งให้ผู้อื่นทำเช่นนั้น เมื่อโมหะปรุงแต่งใจ
ก็หลงไม่รู้เท่าทันความจริงในสภาพธรรมตา หรือหลงเข้าใจผิดในเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่ถูก
ตามที่เป็นอยู่ ส่วนธรรมะเมื่อปรุงแต่งใจแล้วก็ทำใจให้ผ่องใสเยือกเย็น เช่น อโลภะ
ความไม่โลภ ไม่อยากได้ ไม่หวงแหน แสดงออกด้วยการบริจาคเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น
อโทสะ ความไม่ขัดเคืองประทุษร้าย แสดงออกด้วยการช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เบียดเบียน
ฆ่าตีผู้อื่นสัตว์อื่น อโมหะ ความไม่หลง แสดงออกด้วยการรู้เท่าทันความจริง วิจิฉัย
เหตุการณ์นั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องตรงกับความเป็นไป จะทำอะไรก็เป็นไปถูกต้อง กิเลส
ที่จะเกิดปรุงแต่งใจได้ ก็เนื่องมาจากอารมณ์ คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะที่ถูกต้อง
มีทางเข้าคือ ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย แล้วเข้าไปปรุงเข้าไปก่อให้เป็นกิเลสแล้วปรุงใจอีก
ชั้นหนึ่ง ถ้าอารมณ์นั้นเป็นส่วนที่น่าใคร่ น่าพอใจ เช่นเห็นรูปที่สวยงาม ฟังเสียงที่ไพเราะ
เป็นต้น ก็ปรุงกิเลสให้เป็นฝ่ายราคะ โลภะ ถ้าอารมณ์ที่ประสบนั้น ไม่น่าใคร่ ไม่น่าพอใจ
ก็ปรุงให้เป็นกิเลส ฝ่ายโทสะความขัดเคือง ทั้งโลภะ และโทสะนี้ ถ้าหนักขึ้นออกไว้มิได้อยู่
ก็แสดงออกทางกายทางวาจาให้ปรากฏ เพราะฉะนั้นเพื่อจะปิดกั้นทางเข้ามาต่อกิเลสเพื่อ
ปรุงใจนั้น พระโพธิสัตว์เจ้าทั้งหลายจึงบำเพ็ญธรรม ซึ่งเรียกว่าอุเบกขารักษาใจให้มั่นคง
เป็นกลางในอารมณ์นั้น ๆ การที่ตั้งใจเป็นกลางเสียก่อนเมื่อประสบอารมณ์นี้ มีประโยชน์
มาก มีเวลาให้คิดก่อนตรองก่อนว่า อารมณ์นั้นที่แท้ที่ถูกเป็นอย่างไร ควรจะจัดจะทำ
อย่างไรจึงจะเหมาะสมไม่มีโทษ มีแต่คุณฝ่ายเดียว เมื่อมีเวลาได้ตรึกตรองพิจารณาด้วย

อำนาจอุเบกขา ความวางใจเป็นกลาง จนแน่แก่ใจแล้ว จึงเริ่มปฏิบัติธรรมข้ออื่นต่อไป เช่นเวลาที่ตาเห็นรูป รูปคือสิ่งที่เห็นได้ด้วยตา นี่เป็นอารมณ์อย่างหนึ่ง เรียกว่ารูปารมณ์ ถ้ารูปที่เห็นนั้นเป็นที่พอใจชอบใจ ก็ปล่อยใจให้ชอบให้ใคร่ในรูปนั้น ผลก็คือกิเลสอย่าง ย่อมเกิดขึ้นปรุงใจให้เศร้าหมอง แต่ถ้าวางเฉยไว้ก่อนแล้วพิจารณาให้เห็นด้วยปัญญาว่า รูปนั้นจะคงภาวะอย่างนั้นอยู่ได้นานเพียงไร มิฉะนั้นจะต้องแปรไปดังนี้ ได้ชื่อว่าอุเบกขา ความวางเฉยเป็นอุปการะให้เกิดปัญญา หรือว่าเมื่อรูปที่เห็นนั้น ไม่เป็นที่พอใจชอบใจ เป็นที่น่าเกลียด น่าโกรธ ก็ไม่พึงด่วนโกรธก่อน เพราะความโกรธปรุงใจให้เศร้าหมอง ควรใช้อุเบกขาเป็นเครื่องยับยั้งใจให้เฉยเป็นกลางก่อนแล้วพิจารณาค้นหาเหตุผลในรูปที่ เห็นนั้นว่าเป็นมาอย่างไร เพราะอะไรจึงเป็นเช่นนั้น เมื่อรู้ตามจริงแล้ว ก็จะได้ใช้ขันติ ความอดทน หักห้ามความโกรธนั้นเสีย แม้ในการ ฟังเสียง ตมกลิ่น ลิ้มรส ถูกต้อง โผฏฐัพพะ วัชรธรรมารมณ์ก็เช่นเดียวกัน ความวางเฉยในอารมณ์ทั้ง ๖ นี้ เรียกฉัพพัคคอุเบกขา อีกประการหนึ่ง เหตุการณ์เรื่องราวที่เข้ามาประสบทางตา เช่นได้อ่านลายลักษณ์อักษร ที่ประสบทางหูมีผู้มาบอกเล่าพูดจาให้ฟัง เมื่อประสบเรื่องนั้นแล้ว ควรวางเฉยเป็นกลางไว้ก่อน เพื่อผ่อนให้มีเวลาได้คิดอ่านพิจารณาเหตุผล เช่นผู้ที่มีหน้าที่ปกครองผู้อื่นทั้ง ส่วนน้อยส่วนใหญ่ ส่วนน้อย เช่น บิณฑบาตปกครองบุตร เมื่อบุตรของตนแจ้งเรื่องให้ฟัง ว่าถูกเด็กอื่น ๆ รังแกเบียดเบียน ถ้าด่วนเชื่อไม่ทันได้คิด นึกถึงเหตุผลทันปลายแล้วก็จะทำให้เรื่องเล็กเป็นเรื่องใหญ่ แต่ถ้าวางใจเป็นกลางก่อน แล้วคิดหาเหตุผลว่าเรื่องที่ฟังนั้น เป็นเพราะบุตรของตนเป็นผู้ก่อขึ้น หรือผู้อื่นก่อขึ้น และคิดต่อไปว่าถ้าเราคนเดียวเข้าไปต่อ เรื่อง คือแสดงอาการเข้าข้างบุตร เหตุการณ์ก็จะลุกลามไปใหญ่โต ถึงแก่ทะเลาะวิวาท กันจนไปถึงผู้หลักผู้ใหญ่ผู้ปกครองของเด็ก แต่ถ้าคิดเห็นว่าถ้าเรานิ่งเสีย หรือแสดงอาการ ปลอดภัยบุตร หรือประณามให้เลิกแล้วกันไปโดยอุบายที่ชอบ เรื่องร้ายก็จะกลายเป็นเรื่องดีสงบเรียบร้อย ไม่ก่อเวรก่อภัยแก่ใคร ๆ ไม่ทำลายมิตร ไม่สร้างศัตรูขึ้นเพื่อตน นี่ก็เป็นเพราะอุเบกขาความวางเฉยไว้ก่อน แม้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ๆ ขึ้นไปกว่านี้ อุเบกขา ก็เป็นคุณธรรมสำคัญที่ควรปฏิบัติ ในเมื่อได้ประสบอารมณ์เช่นนั้น เรื่องราวเช่นนั้น เพื่อ จะได้มีเวลาพิจารณาเหตุผลเสียก่อนแล้วปฏิบัติให้สำเร็จประโยชน์

อุเบกขานี้ เป็นมูลฐานแห่งการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นธรรมได้อย่างดียิ่ง ก็การ วางใจเฉยเป็นกลางด้วยอุเบกขานี้ เป็นเหตุให้ได้ปฏิบัติธรรมะข้ออื่น ๆ ต่อไป จนได้

ความสุขความสงบ เมื่อมีความสุขความสงบสงัดแล้ว ก็วางเฉยเป็นกลางไม่คิดในความสุขความสงบนั้นๆ ตลอดจนวางเฉยในสังขารทั้งปวงไม่ยึดไม่ถือ ไม่เกาะเกี่ยวอยู่ในสังขารปลงตกในสังขารที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ดีใจไม่เสียใจ เพราะสังขารนั้นเกิดดับ นี่ชื่อว่าอุเบกขาอันประณีตละเอียด แต่ข้อสำคัญต้องให้วางเฉยแต่เบื้องต้น ที่เกี่ยวกับการงานส่วนที่เป็นอารมณ์ธรรมดาให้ได้ก่อน แล้วค่อยบำเพ็ญอุเบกขาที่สูงขึ้นไปตั้งกล่าวแล้ว การฝึกใจในเรื่องธรรมดาประจำนี้ จำเป็นยิ่ง เพราะเรื่องราวการงานบางอย่าง ถ้านำไปโดยไม่รู้เหตุผล ก็จะเป็นการเสียหาย แต่ถ้านิ่งเฉยไว้ก่อนไม่รีบแสดงออกทางกาย ทางวาจา ย่อมมีประโยชน์มีกำไร ดังภาษิตไทยโบราณกล่าวไว้ว่า นิ่งไว้ได้กำไร พุดออกไปขาดทุน นี่ก็หมายความว่าให้วางใจเป็นอุเบกขาในเวลาควรวางเฉยนี้เอง

ความวางเฉยในอารมณ์ตามปรกติธรรมดา ซึ่งเป็นธรรมหักห้ามหรือยับยั้งจิตไม่ให้ผลุนผลันพลันเล่นไปตามอารมณ์ เพื่อให้มีเวลาคิดหาเหตุผลเสียก่อน อย่างนี้เรียกว่าอุเบกขาบารมี ความวางเฉยอย่างสูงขึ้นไปจนเสียอวัยวะ เป็นอุเบกขาอุปบารมี ความวางเฉยจนแม้ชีวิตก็ยอมเสียสละได้ เป็นอุเบกขาปรมาตบารมี อุเบกขาที่เป็นบารมีจัดเป็น ๓ ชั้น ดังแสดงมานี้แล.

พิธีการอุปสมบทกรรม

กุลบุตรผู้มุ่งจะบรรพชาอุปสมบท เมื่อทำประทักษิณคือเดินเวียนขวารอบพระอุโบสถครบ ๓ รอบแล้ว ฟังถือดอกไม้มารูปเทียนเข้าไปในพระอุโบสถ, เข้าไปหาพระประธาน เพื่อขอขมา และทำความเคารพพระประธาน วิธีขอขมา ฟังเอาดอกไม้มากลงในแจกัน จุดเทียนแล้วติดไว้ ณ ที่ติด จุดธูปและปักไว้ ณ ที่ปักข้างหน้าพระประธานแล้วนั่งคุกเข่าประนมมือหันหน้าเข้าหาพระประธาน เปล่งวาจาขอขมา ว่า

“สพฺพํ อปฺราธํ ขมถ เม ภนฺเต. อุกาสํ ทฺวารตฺตเชบ กตํ สพฺพํ อปฺราธํ ขมถ เม ภนฺเต”

แล้วกราบลง ๓ หน, เสร็จแล้วลุกออกมานั่งที่พื้นติดอาสน์สงฆ์ด้านหน้า ตรงกลาง เพื่อคอยรับผ้าไตร, นั่งหันหน้าออกหันหลังเข้าหาอาสน์สงฆ์ เมื่อจะรับผ้าไตร ฟังนั่งคุกเข่าหันหน้าเข้าหาผู้มอบ, หากผู้มอบเป็นผู้ที่ตนเคารพ ก็ให้กราบเสียก่อน ๓ หน แล้วจึงรับ, เสร็จแล้วฟังอุ้มผ้าไตรนั้นเข้าไปในท่ามกลางสงฆ์, นั่งคุกเข่าตรงหน้าพระอุปัชฌายะ ท่านจะรับผ้าไตรไป, เมื่อท่านรับไปแล้ว ฟังรับเครื่องสักการะที่จะมีผู้ถือตามไปให้นั้น ถวายท่าน, แล้วกราบท่าน ๓ หน, ท่านจะยื่นผ้าไตรให้, ฟังรับมาแล้วนั่งในท่าเดิม อุ้มผ้าไตรประนมมือ เปล่งวาจาขอบรรพชา ว่า

“อหํ ภนฺเต ปพฺพชฺชํ ยาจามิ. ทตฺติขมฺปิ อหํ ภนฺเต ปพฺพชฺชํ ยาจามิ. ตตฺติขมฺปิ อหํ ภนฺเต ปพฺพชฺชํ ยาจามิ. แล้วว่าท่องต่อไปนี้ ๓ จบ .—

“กพฺพทฺถกฺขนิสฺสสรณนิพฺพานสจฺจนิกฺรณตฺถาย อิมํ กาสาวํ กเหตฺวา ปพฺพชาเชตมํ ภนฺเต อนุกมฺป อปาทาย. ”

ลำดับนั้น พระอุปัชฌายะจะกล่าวสอนเรื่องการบรรพชาอุปสมบท แล้วบอก “ตจฺปญฺจกกัมมัญฺฐาน” โดยสอนให้เรว่าตามท่านไปที่ละบท ดังนี้ว่า “เกสา, โลมา, นขา, ทนฺตา, ตโจ” แล้วให้ว่าโดยปฏิโลมคือถอยหลังอีกครั้งว่า “ตโจ, ทนฺตา, นขา, โลมา, เกสา” ฟังว่าตามท่านไป, และเมื่อท่านจะให้เรว่าเองติดต่อกันไป, ก็ฟังว่าไปตามที่ท่านสั่ง,

ท่านจะอธิบายถึง “ตจบัญญัติกัมมัฏฐาน” นี้พอสมควร แล้วชักผ้าอังสะออกจากไตร, เราพึงถอดเสื้อออกถ้ามีเหงื่อก็เช็ดเสียให้เรียบร้อย, ท่านจะเอาอังสะคล้องบ่าให้ แล้วมอบผ้าไตรให้, พึงรับผ้าไตรแล้ว ถอยออกไปครองผ้าที่หลังลับแล, เสร็จแล้วออกมา นั่งรอคอยรับศีลอยู่ ณ ที่ให้ศีล, พึงนั่งหันหน้าเข้าหาอาสนะที่พระคู่สวดจะออกมา นั่งให้ศีล, เมื่อพระคู่สวดรูปใดรูปหนึ่งออกมา นั่งที่อาสนะเพื่อให้ศีลเรียบร้อยแล้ว, พึงนั่งคุกเข่ารับเครื่องสักการะถวายท่าน, แล้วปูผ้ากราบลงตรงหน้า กราบท่านลงบนผ้ากราบนั้น ๓ ครั้ง, แล้วประนมมือเปล่งวาจาขอสรณะและศีลดังนี้

“อหิ ภนฺเต สรณํสํลํ ยาจามิ.
 ทูติยมปิ อหิ ภนฺเต สรณํสํลํ ยาจามิ.
 ตติยมปิ อหิ ภนฺเต สรณํสํลํ ยาจามิ.”

แล้วนั่งอยู่ในท่าเดิมคอยรับสรณะและศีล, ท่านจะนำให้กล่าวคำมนัสการว่า “นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมุทฺทสฺส” ดังนี้ ๓ จบ, พึงว่าตามท่าน ๓ จบเช่นเดียวกัน, จากนั้น ท่านจะกล่าวว่า “ขมฺหิ วทามิ ตํ วเทหิ” พึงรับว่า “อาม ภนฺเต” กรณ์แล้วท่านจะนำให้เปล่งวาจาว่าสรณคมน์ คือปฏิญาณตนถึง พระพุทธ, พระธรรม และ พระสงฆ์ เป็นสรณะที่พึงที่ระลึก, พึงว่าตามท่านไปที่ละพากย์ ดังนี้

พุทฺธํ สรณํ กัจฉามิ. ฌมฺมํ สรณํ กัจฉามิ. สงฺฆํ สรณํ กัจฉามิ.
 ทูติยมปิ พุทฺธํ สรณํ กัจฉามิ. ทูติยมปิ ฌมฺมํ สรณํ กัจฉามิ. ทูติยมปิ สงฺฆํ สรณํ กัจฉามิ.
 ตติยมปิ พุทฺธํ สรณํ กัจฉามิ. ตติยมปิ ฌมฺมํ สรณํ กัจฉามิ. ตติยมปิ สงฺฆํ สรณํ กัจฉามิ.

ท่านจะกล่าวว่า “สรณคมณํ นิฉฐิตํ” พึงรับพึงว่า “อาม ภนฺเต” แล้วท่านจะว่านำให้สมาทานสิกขาบทหรือศีล ๑๐ ประการ, พึงว่าตามท่านไปที่ละสิกขาบท ดังนี้

ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปทํ	สมาธิยามิ.	๑.
อทินฺนาทานา เวรมณี สิกขาปทํ	สมาธิยามิ.	๒.
อพฺรหฺมจริยา เวรมณี สิกขาปทํ	สมาธิยามิ.	๓.
มุสาวาทา เวรมณี สิกขาปทํ	สมาธิยามิ.	๔.
สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี สิกขาปทํ	สมาธิยามิ.	๕.

- วิกาลโกชนาเวรมณีสึกขาปทํ สมาதியามิ. ๖.
 นจจกัถวาทิตวิสูกทสฺสนาเวรมณีสึกขาปทํ สมาதியามิ. ๗.
 มาลาคนฺธวิเลปนธารณมณฺเฑนวิภูสณฺณฐานาเวรมณีสึกขาปทํ สมาதியามิ. ๘.
 อุจฺจาสยนมหาสยนาเวรมณีสึกขาปทํ สมาதியามิ. ๙.
 ชาตรูปฺรชตปฏิกุกหนาเวรมณีสึกขาปทํ สมาதியามิ. ๑๐.

คำสรุป “อิมานิ ทส สึกขาปทานิ สมาதியามิ” (ก่อนนี้ท่านว่า ๑ จบ, ‘เราว่า ๓ จบ’) แล้วกราบลง ๓ หน, ท่านจะลุกกลับไปนั่งข้างในตามเดิม, เราพึงรับบาตรแล้วถือเข้าไปในท่ามกลางสงฆ์, นั่งคุกเข่าลงตรงหน้าพระอุปัชฌายะ, ยื่นบาตรพร้อมกับดอกไม้มารูปเทียน ขอนิสัยซึ่งเขาวางไว้บนบาตรถวายพระอุปัชฌายะ, แล้วกราบลง ๓ หน, ประนมมือกล่าวว่า คำขอนิสัยและถืออุปัชฌายะ ว่า

“อหํ ภนฺเต นิสฺสํ ยาจามิ.

ทฺติยมฺปิ อหํ ภนฺเต นิสฺสํ ยาจามิ.

ตฺติยมฺปิ อหํ ภนฺเต นิสฺสํ ยาจามิ.

อุปฺชฌาโย เม ภนฺเต โหหิ, (เฉพาะวรรคนี้ ว่า ๓ จบ)

ท่านจะกล่าวว่า “ปฎิรูป”

พึงรับว่า “สาธุ ภนฺเต” แล้ว

ท่านจะกล่าวว่า “โอปาเยกํ”

พึงรับว่า “สาธุ ภนฺเต” แล้ว

ท่านจะกล่าวว่า “ปาสาทิเกนํ สมฺปาเทหิ” พึงรับว่า “สาธุ ภนฺเต” แล้วกล่าวต่อไปอีก ว่า.—

“อชฺชตคฺกุเกทานิ เถโร มยฺหํ ภาโร, อหฺมฺปิ เถรสฺส ภาโร” ดังนี้ ๓ จบแล้ว กราบลง ๑ หน นั่งพับเพียบประนมมือฟังท่านสอน, เมื่อพระอุปัชฌายะท่านสอนจบแล้ว ท่านจะจับบาตร แล้วกล่าวว่า “อชนฺเต ปตฺโต” พึงรับว่า “อาม ภนฺเต” ท่านจับผ้าสังฆาฏิ แล้วกล่าวว่า “อํยํ สงฺฆาฏิ” พึงรับว่า “อาม ภนฺเต” ท่านจับจีวร แล้วกล่าวว่า “อํยํ อุตฺตฺราสฺสโก” พึงรับว่า “อาม ภนฺเต” ท่านจับผ้าสไบ แล้วกล่าวว่า “อํยํ อนฺตรวาสโก” พึงรับว่า “อาม ภนฺเต” อย่างนี้เรียกว่า “บอกบาตรจีวร” พระกัณฺโถจะเอาบาตรคล้องคอให้เรา แล้วพระอุปัชฌายะจะกล่าวว่า “กจฺจ อมฺมุหิ โอกาเส ติฏฺฐาหิ” พึงถอยแล้วลุกออกไปยืน ณ ที่สอนซ่อม ซึ่งจัก

ไว้ข้างฝาผนังด้านหน้าโบสถ์ ยืนประนมมือหันหน้าเข้าหาพระสงฆ์, ในเวลาเดินไปยังที่
อย่าเหยียบหรือข้ามอาสนะ ซึ่งปูไว้สำหรับพระคู่สวดจะออกมายืนสอนซ้อม, ฟังเดินเลี้ยว
ไปข้าง ๆ

ลำดับนั้น พระคู่สวดท่านจะสวดเผด็จสงฆ์และสมมติตน แล้วจะออกมายืน
บนพรหมเล็กตรงหน้าเรา แล้วสวดถามอันตรายิกธรรมเป็นการสอนซ้อม, ฟังตั้งใจฟังคำถาม
และตอบท่าน, ซึ่งจะได้ถามและตอบกันด้วยภาษาบาลี

ในเบื้องต้น ท่านจะสวดเป็นคำบอกเล่าแนะนำเล็กน้อย, แล้วจึงจะสวดถาม
เป็นข้อ ๆ ไป เมื่อถามแล้วก็หยุดให้โอกาสเราตอบ, เมื่อเราตอบแล้ว ท่านจึงจะสวดถาม
ข้ออื่นต่อไปอีก, ฟังจำ คำถาม และ คำตอบ ไว้ให้ดี ดังนี้ .—

คำถามว่า

คำตอบว่า

กุณฐิ

นตฺถิ ภนฺเต

คณฺโฑ

นตฺถิ ภนฺเต

กิลาสิ

นตฺถิ ภนฺเต

โสโส

นตฺถิ ภนฺเต

อปมาโร

นตฺถิ ภนฺเต

มนุสฺสโสสิ

อาม ภนฺเต

ปฺริโสสิ

อาม ภนฺเต

ภุขิสฺสโสสิ

อาม ภนฺเต

อนโณสิ

อาม ภนฺเต

นสิ ราชภโต

อาม ภนฺเต

อนุลฺลญาโตสิ มาตาปิตุหิ

อาม ภนฺเต

ปฺริณฺปุณฺณวีสตฺวิสโสสิ

อาม ภนฺเต

ปฺริปฺญณฺนเต ปตฺตจิวรี

อาม ภนฺเต

กิณฺนาโมสิ

อหิ ภนฺเต.....นาม

โก นาม เต อุปชฺฌาโย

อุปชฺฌาโย เม ภนฺเต อาษสฺมา...

.....นาม

เสร็จแล้ว ท่านจะกลับไปนั่งในท่ามกลางสงฆ์ตามเดิม แล้วสวดแผ่ตึงสงฆ์ จำไว้ให้ดี และคอยสังเกตดูว่า พอท่านสวดจบ แล้วกล่าวว่า “อาลจุณาหิ” (หรือว่า “อาภจุณณ” ในเมื่อนาคคู่) ฟังลมมือลงตามปกติ เดินเลี้ยวพรมเล็กเข้าไปหาสงฆ์, นั่งคุกเข่าลง ณ ระหว่างกลางสงฆ์ ตรงที่สุดแนว. แล้วตั้งใจกราบสงฆ์ ๓ หน ประนมมือเปล่งวาจาขอ อุปสมบทว่า

“สงฆ์ ภนฺเต อุปสมฺปทํ ยาจามิ. อุลฺลุมฺปตุ มํ ภนฺเต สงฺโฆ อนุกมฺปํ อุปาทาย. ทุตฺติยมฺปิ ภนฺเต สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจามิ. อุลฺลุมฺปตุ มํ ภนฺเต สงฺโฆ อนุกมฺปํ อุปาทาย. ตุตฺติยมฺปิ ภนฺเต สงฺฆํ อุปสมฺปทํ ยาจามิ. อุลฺลุมฺปตุ มํ ภนฺเต สงฺโฆ อนุกมฺปํ อุปาทาย.”

แล้วกราบลง ๑ หน, เดินเข้าเข้าไปในท่ามกลางสงฆ์ นั่งคุกเข่าประนมมือตรงหน้าพระอุปัชฌายะ, พระอุปัชฌายะท่านจะกล่าวแผ่ตึงสงฆ์, แล้วพระคู่สวดจะสวดถามอันตรายิกกรรมเหมือนกับที่สวดถามข้างนอก, ฟังตอบคำถามของท่านเช่นเดียวกัน, ตอบเสร็จแล้ว ฟังนั่งประนมมือฟังท่านสวดกรรมวาจาไปจนจบ, เมื่อท่านสวดจบแล้ว ฟังนั่งพับเพียบลง, จากนั้น พระอุปัชฌายะหรือพระคู่สวดท่านจะบอกอนุศาสน์ คือบอกข้อที่ควรทำและไม่ควรทำ, ฟังนั่งประนมมือฟังท่านบอกไปจนจบ แล้วรับว่า “อาม ภนฺเต” แล้วลมมือลง. รับเครื่องสักการะถวายพระคู่สวดอีกรูปหนึ่งที่ยังไม่ได้ถวาย, แล้วนั่งคุกเข่ากราบพระอุปัชฌายะ ๓ หน, ถือบาตรถอยออกมาข้างนอก, เอาบาตรวางไว้, แล้วนั่งรอรับของที่ญาติโยมจะนำมาถวาย, นั่งบนอาสน์สงฆ์เว้นที่ข้างหน้าไว้พอเขาเอาของถวายวางได้, นั่งหันหน้าออกไปหาญาติโยม, เมื่อเขาเอาของมาถวาย ถ้าคนถวายเป็นผู้หญิงหรือผู้หญิงกับผู้ชายร่วมกันถวาย ห้ามรับด้วยมือ ให้เอาผ้ากราบปูลงตรงหน้าแล้วให้เขาเอาของวางลงบนผ้ากราบนั้น โดยเราเอามือจับผ้ากราบไว้, เมื่อรับของเสร็จแล้ว ฟังนั่งหันหน้ากลับเข้าหาสงฆ์, รับที่กรวดน้ำมาเตรียมกรวดอุทิศส่วนกุศลในการที่ได้มาบรรพชาอุปสมบทนี้ไปให้แก่ บิดามารดา ญาติ พี่น้อง และท่านผู้มีคุณูปการอื่น ๆ ที่ล่วงลับไปแล้ว, พระสงฆ์ทั้งหมดจะอนุโมทนา, พอองค์นำว่า “ยถา . . . ฟังรินน้ำลงในถ้วยรองพร้อมกับเปล่งวาจาหรือนึกอุทิศส่วนกุศลไปให้แก่ผู้อื่นทั้งกล่าว จะเปล่งเป็นคำตามบาลีแบบที่ใช้กันอยู่ หรือจะนึกเป็นภาษาไทยเราก็ได้ หรือจะใช้ที่เป็นคำบาลี แบบย่อว่า “อิทํ เม ญาตึนํ โหตุ. สุกิตา โหนตุ ญาตโย” ดังนี้ ๓ จบ ก็ได้. การกรวด ไม่จำเป็นต้องเอาน้ำวตะที่ปากภาชนะใส่น้ำกรวด ในเมื่อน้ำหยดหรือไหลลงได้โดยเรียบร้อย, ที่

เขาใช้นิ้วแตะ ก็เพื่อใช้นิ้วนำทางน้ำ ในเมื่อน้ำไม่หยดลงแต่ไหลไปยั้งกันภาชนะ, เมื่อองค์นำว่ามาถึง....“มณี โชติโรโส ยถา” และพระที่เหลืรับ “สพฺพ...” ขึ้นพร้อมกัน ฟังวางที่กรวดน้ำลง โดยไม่จำต้องเทน้ำออกให้หมด, แล้วพืงนั่งประนมมือฟังพระท่าน สวดอุโมทนาต่อไปจนจบ แล้วยกมือไหว้ ลคมมือลงตามปรกติ, พระองค์อื่น ๆ ท่านจะ กราบพระประธาน แล้วกลับกุฏิ, ส่วนเรา พอสมควรแก่เวลา หมดธุระแล้ว กราบลา พระประธาน ๓ หน ออกจากพระอุโบสถกลับกุฏิได้ เป็นเสร็จพิธี, เมื่อกลับกุฏิแล้ว พืงปรึกษาพระพี่เลี้ยงหรืออาจารย์ทำพินทุจริฐานผ้าครองตามพระวินัยต่อไป.

พระมหาเถียรติ สุกิตติ อุตสาหกุล
 วัดจักรวรรดิราชาวาส พระนคร เรียบเรียง

ใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบท (๑)

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....นามสกุล.....

มีศรัทธาเลื่อมใส ขอสมัครบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา จึงขอมอบตัวเป็น
สัทธินาสิก ใน.....พระอุปัชฌาย์ และขอสังกัดอยู่ใน
วัด.....ซึ่งมี.....เป็นเจ้าอาวาส

โดยขอถวายคำปฏิญาณ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่า ข้าพเจ้ามีคุณสมบัติควรแก่การบรรพชา
อุปสมบท และไม่มีลักษณะของคนต้องห้ามบรรพชาอุปสมบท ดังแจ้งตามรายการ
คุณสมบัติของข้าพเจ้าแนบท้ายใบสมัครนี้ ซึ่งเป็นความจริงทุกประการ

ข้อ ๒ ข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่า เมื่อได้บรรพชาอุปสมบทแล้ว จะเคารพ
นบถ เชื้อฟุ้งตั้งอยู่ในโอวาทของพระอุปัชฌาย์อาจารย์ และจะประพฤติชอบตาม
พระธรรมวินัย ระเบียบแบบแผนของวัดและคณะสงฆ์ตลอดไป ถ้าข้าพเจ้าละเมิด
ข้อปฏิญาณดังกล่าวข้างต้น ข้าพเจ้ายอมรับโทษตามควรแก่ความผิดทุกประการ

ขอได้โปรดอนุเคราะห์ให้ข้าพเจ้าได้บรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา
ด้วยเทอญ

(ลงชื่อ).....ผู้สมัครขอบรรพชาอุปสมบท

รายการคุณสมบัติ
แบบท้ายใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบท

ของ.....

๑. มีเชื้อชาติ..... สัญชาติ..... นับถือศาสนา.....
๒. เกิดที่บ้าน..... ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....
ตรงกับวัน ๓ คำ ปี.....
๓. นามบิดา..... นามมารดา.....
๔. มีสัญฐาน..... สีเนื้อ..... ตาหนี.....
๕. มีวิทยฐานะ.....
๖. มีอาชีพ.....
๗. ปัจจุบันมีอายุ..... โดยปี มีภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
๘. เป็นสุภาพชน มีความประพฤติดีประพฤติชอบไม่มีความประพฤติ
เลวร้าย เช่น ดิคนสุราหรือยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น และไม่เป็นคน
จรจัด ไข้หรือไม่?.....
๙. มีความรู้อ่านและเขียนหนังสือไทยได้ ไข้หรือไม่?.....
๑๐. ไม่เป็นผู้มีทวิวิบัติ ไข้หรือไม่?
๑๑. ไม่เป็นคนล้มละลาย หรือไม่มีหนี้สินผูกพัน ไข้หรือไม่?.....
๑๒. เป็นผู้ปราศจากบรรพชาไทย และมีร่างกายสมบูรณ์ อาจบำเพ็ญสมณกิจ
ได้ ไม่เป็นคนชราไร้ความสามารถ หรือทุพพลภาพ หรือพิการ
ไข้หรือไม่?.....
๑๓. มีสมณบริขารครบถ้วนและถูกต้องตามพระวินัย ไข้หรือไม่?.....

๑๔. เป็นผู้สามารถกล่าวคำขอบรรพชาอุปสมบทได้ด้วยตนเองและถูกต้อง
ไม่วิบัติ ใช่หรือไม่?.....

(ลักษณะคนต้องห้ามบรรพชาอุปสมบท)

๑๕. เป็นคนทำความผิดหลบหนีอาญาแผ่นดิน ใช่หรือไม่?.....

๑๖. เป็นคนหลบหนีราชการ ใช่หรือไม่?.....

๑๗. เป็นคนต้องหาในคดีอาญา ใช่หรือไม่?.....

๑๘. เป็นคนเคยถูกตัดสินจำคุกฐานเป็นผู้ร้ายสำคัญ ใช่หรือไม่?.....

๑๙. เป็นคนถูกห้ามอุปสมบทเด็ดขาดทางพระศาสนา ใช่หรือไม่?.....

๒๐. เป็นคนมีโรคติดต่ออันน่ารังเกียจ เช่นวัณโรคในระยะอันตราย ใช่
หรือไม่?.....

๒๑. เป็นคนมีอวัยวะพิการจนไม่สามารถปฏิบัติกิจพระศาสนาได้ ใช่หรือ
ไม่?.....

(ลงชื่อ).....ผู้สมัครขอบรรพชาอุปสมบท

ใบรับรองผู้สมัครขอบรรพชาอุปสมบท(๑)

เขียน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....นามสกุล.....อายุ.....

อาชีพ.....ตำแหน่งหน้าที่.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....เกี่ยวข้องกับผู้สมัครขอบรรพชาอุปสมบทโดยเป็น.....

ขอถวายคำรับรองไว้แต่.....พระอุปัชฌาย์

และ (๒) .....เจ้าอาวาสวัด.....ดังต่อไปนี้

ข้อ ๓ ข้าพเจ้ารับรองว่า ตามรายการในใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบท
ของ.....ข้างต้นนั้น เป็นความจริงทุกประการ

ข้อ ๒ ถ้าปรากฏภายหลังว่า ตามรายการใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบท
ของ.....มิได้เป็นความจริงตามที่ข้าพเจ้ารับรองไว้

หรือเมื่อ.....ได้บรรพชาอุปสมบทแล้ว มิได้ปฏิบัติตามคำปณิญา
ด้วยประการใด ข้าพเจ้ายอมรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นทุกประการ

ข้าพเจ้าเข้าใจข้อความข้างต้นนี้ตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ
ต่อหน้าพยานข้างท้ายนี้

(ลงชื่อ).....ผู้รับรอง

(ลงชื่อ).....พยาน

(ลงชื่อ).....พยาน

(๑) ถ้าบรรพชาเป็นสามเณร ก็ให้ขีดคำว่า “อุปสมบท” ออกทุกแห่ง

(๒) ถ้าพระอุปัชฌาย์กับเจ้าอาวาสเป็นรูปเดียวกัน ไม่ต้องกรอกรายการนี้และทำเสนอ
เพียงชุดเดียว

ที่.....

บันทึก

การบรรพชาอุปสมบทกุลบุตร

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปฺณโก ธีร ป.ธ.๘) พระอุปัชฌายะ วัดจักรวรรดิ
ราชาวาส พระนคร ได้ประชุมสงฆ์.....รูป ณ พัทธสีมา วัด.....
ตำบล.....อำเภอ.....

โดยมี

พระ.....วัด.....เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พระ.....วัด.....เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ให้การบรรพชาอุปสมบทแก่.....

เป็นสามเณร / พระภิกษุ ในพระพุทธศาสนา
(ถ้าไม่ต้องการให้ชีดออก)

เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ตรงกับวัน.....ค่ำ.....ปี.....

เวลา.....นาฬิกา.....นาที

โดยได้นำมาฉายาว่า.....

ออกฉายาบัตรให้ เลขที่..... / .....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ออกหนังสือสุทธิให้ เลขที่..... / .....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงนามแล้ว

(ลงนาม).....

พระอุปัชฌายะ

เจ้าหน้าที่ทะเบียนสัทธิวิหาริก

คำแถลงนโยบาย

ท่านประธานรัฐสภา และท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ

ตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ข้าพเจ้าเป็นนายกรัฐมนตรี ตามประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๑๒ และข้าพเจ้าได้จัดตั้งคณะรัฐบาลซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีตามประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๑๒ แล้วนั้น บัดนี้ คณะรัฐมนตรีได้วางนโยบายตามแนวนโยบายของพรรคสหประชาไทยที่ได้แถลงไว้กับประชาชนชาวไทยแล้ว โดยตระหนักในความสำคัญว่าจะต้องเป็นไปตามแนวนโยบายแห่งรัฐที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วย ในการกำหนดนโยบายนี้ คณะรัฐมนตรีได้ยึดถือหลักการรักษาความมั่นคงของประเทศชาติ และการเคารพในสิทธิเสรีภาพของประชาชน รวมทั้งการเสริมสร้างความไพบูลย์ทางเศรษฐกิจและความเป็นธรรมในสังคมเป็นมูลฐาน จึงขอแถลงนโยบายเพื่อให้รัฐสภาทราบ ตามความในมาตรา ๑๔๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ ดังต่อไปนี้

๑. รัฐบาลนี้เชื่อมั่นอย่างจริงใจว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ เป็นระบอบการปกครองที่เหมาะสมกับความต้องการของประเทศไทย ฉะนั้น รัฐบาลนี้จะปฏิบัติตามทุกอย่างเพื่อให้การปกครองระบอบนี้ได้ดำเนินไปโดยราบรื่น และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทางการเมืองของประเทศไทย โดยเฉพาะจะเกื้อหนุนพระมหากษัตริย์และราชบัลลังก์ไว้เป็นที่เคารพสักการะอันสูงยิ่งตลอดไป รวมทั้งจะส่งเสริมให้ประชาชนชาวไทยได้มีบทบาทและร่วมในกระบวนการเมืองและการปกครองของประเทศอย่างกว้างขวาง เพื่อการนี้ รัฐบาลนี้ จะพยายามทุกวิถีทางที่จะทำให้เข้าใจการใช้สิทธิเสรีภาพ และดำเนินภารกิจทางการเมืองนั้น เป็นหน้าที่ซึ่งประชาชนชาวไทยพึงศึกษาและปฏิบัติ อันจะเป็นผลให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยพัฒนาก้าวหน้าและยั่งยืนตลอดไป

๒. รัฐบาลนี้ถือว่า ความมั่นคงประเทศชาติเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งที่จะช่วยทำให้การเสริมสร้างความไพบูลย์ทางเศรษฐกิจ และความเป็นธรรมในสังคมดำเนินไปโดยราบรื่นและบรรลุผลสำเร็จ ฉะนั้น รัฐบาลนี้จะปฏิบัติการทุกอย่างเพื่อให้ประเทศไทยได้ดำรงอยู่อย่างมั่นคง โดยเฉพาะจะเตรียมสรรพกำลังของชาติตามกำลังเศรษฐกิจของประเทศให้อยู่ในสภาพเตรียมพร้อมที่จะป้องกันราชอาณาจักร นอกจากนี้รัฐบาลนี้จะควบคุมให้ทหารของชาติอยู่ในระเบียบวินัยอันดี บำรุงขวัญและกำลังใจทหารของชาติให้สูงอยู่เสมอ รวมทั้งจะพัฒนาวิธีการป้องกันและการปราบปรามคอมมิวนิสต์ ซึ่งคุกคามความมั่นคงของชาติอยู่ในขณะนี้ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อันจะยังผลให้เราสามารถสกัดกั้นภัยจากคอมมิวนิสต์ได้ในที่สุด

๓. รัฐบาลนี้จะดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศโดยยึดถือหลักคตินิยมกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งจะดำเนินนโยบายโดยอิสระ เพื่อผดุงรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของชาติประชาชนชาวไทย รัฐบาลนี้จะรักษาไว้ซึ่งสิทธิและปฏิบัติตามพันธกรณีอันมีตามสนธิสัญญาที่ทำไว้กับประเทศทั้งหลายตามหลักแห่งความเสมอภาค จะส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีกับทุกประเทศที่ไม่มีเจตนามุ่งร้ายต่อประเทศไทย จะยึดมั่นในหลักแห่งกฎบัตรสหประชาชาติและจะร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติ เพื่อให้องค์การนี้สามารถทำหน้าที่รักษาความมั่นคง และสันติสุขของโลกตามหลักแห่งความยุติธรรมได้อย่างแท้จริง รวมทั้งจะร่วมมือกับประเทศทั้งใกล้และไกลเพื่อสร้างความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน

๔. รัฐบาลนี้ถือว่าความสงบเรียบร้อยภายในประเทศและความปลอดภัยของประชาชนเป็นภาระที่สำคัญยิ่ง การจัดการคุ้มครองป้องกันให้ประชาชนได้ประกอบอาชีพโดยปราศจากความหวาดระแวงภัยเป็นสิ่งที่ประชาชนปรารถนา เพื่อการนี้รัฐบาลจะเสริมสร้างกำลังและสมรรถภาพของตำรวจ พนักงานฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะพิจารณาแก้ไขการปฏิบัติเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน และปราบปรามโจรผู้ร้ายให้เหมาะสมตามสภาพของบ้านเมือง รวมทั้งจะได้สนับสนุนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในท้องถิ่นของตนด้วย

ในส่วนที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างความอยู่ดีกินดีของประชาชนนั้น รัฐบาลนี้ถือเป็นนโยบายสำคัญอันหนึ่งที่จะต้องกระทำ โดยจะขยายโครงการพัฒนาท้องถิ่นออกไปให้กว้างขวางทั่วทั้งประเทศ จะจัดตั้งนิคมสร้างตนเองเพิ่มขึ้น จะพยายามช่วยให้ประชาชนทั่วไปได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองตามกำลังความสามารถของตนและครอบครัว จะส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการประกอบอาชีพสุจริตตามที่ตนถนัดอย่างจริงจัง จะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยด้วยการเพิ่มอาคารสงเคราะห์และก่อสร้างบ้านเรือนในราคาถูกให้เช่าซื้อได้ในระยะยาว จะส่งเสริมการประชาสงเคราะห์ในหน้าที่ของรัฐและสนับสนุนงานสังคมสงเคราะห์ของเอกชนให้อำนวยผลดียิ่งขึ้น จะส่งเสริมและคุ้มครองผู้ใช้แรงงานให้มีรายได้และสวัสดิภาพเพียงพอตามความเป็นธรรม จะจัดการสาธารณูปโภคในท้องถิ่นต่าง ๆ ให้มีไฟฟ้า ประปา โดยทั่วถึงยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันจะจัดให้มีทางระหว่างอำเภอและระหว่างตำบลเพิ่มยิ่งขึ้น เพื่อให้ท้องถิ่นต่าง ๆ ได้มีความเจริญใกล้เคียงกัน อันจะเป็นผลให้ประชาชนชาวไทยทั่วทั้งประเทศมีความสะดวกสบายทั่วถึงกัน จะได้ปรับปรุงส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้เป็นผลดี ทั้งจะส่งเสริมให้ท้องถิ่นต่าง ๆ ได้มีการปกครองตัวเองตามระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

๕. รัฐบาลนี้ จะดำเนินการพัฒนาประเทศ โดยยึดเป้าหมายและนโยบายตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหลัก ซึ่งมีหลักการจะสร้างสรรค์กิจการที่เป็นรากฐาน เพื่อสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ จะได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์

รัฐบาลนี้เน้นหนักเป็นพิเศษในด้านชลประทานการก่อสร้าง และบูรณะทางหลวงให้ทั่วถึงทุกภาค ปรับปรุงขยายงานด้านพลังงานไฟฟ้าให้เพียงพอับความต้องการทางด้านธุรกิจอุตสาหกรรมและครัวเรือนอยู่เสมอ รวมทั้งจะส่งเสริมสหกรณ์อเนกประสงค์ให้มีมากขึ้น

นอกจากนั้นรัฐบาลนี้จะดำเนินการทุกอย่างเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตของประเทศ และรายได้ประชาชาติ เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพและรายได้ของประชาชน กับส่งเสริมให้ประชาชนได้รับผลจากการพัฒนาโดยทั่วถึงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะจะปรับปรุงโครงการสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้มีรากฐานที่มั่นคงและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จะพัฒนากำลัง

คนด้วยการขยายการมีงานทำให้มากขึ้น และพัฒนาแรงงานระดับต่าง ๆ จะสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัย เพื่อความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และวิทยาการด้านประยุกต์อย่างจริงจัง

ในด้านการพยากรณ์ธรรมชาติ จะได้ค้นหาและสำรวจ เพื่อหาแหล่งที่จะพัฒนาและนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์เพิ่มขึ้น

๖. รัฐบาลนี้ จะส่งเสริมการอนามัยของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น โดยถือหลักซจกและป้องกันเป็นสำคัญ ดังเช่นที่ได้กระทำเป็นผลสำเร็จมาแล้วกับโรคหลายชนิด เช่น ไข้ทรพิษ กาฬโรค อหิวาตกโรค และไข้มาลาเรีย และดำเนินการป้องกันทุกวิถีทางมิให้โรคระบาดต่าง ๆ เกิดระบาดขึ้นได้ ส่วนในด้านการรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยนั้น รัฐบาลนี้จะเร่งรัดการผลิตแพทย์ และผู้มีอาชีพอื่นเกี่ยวเนื่องกับวิทยาศาสตร์การแพทย์ให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งจะจัดและสนับสนุนให้มีแพทย์ประจำในส่วนภูมิภาคมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนในส่วนภูมิภาคได้รับการรักษาพยาบาลที่ถูกต้อง เพื่อการนี้รัฐบาลจะเพิ่มและปรับปรุงสถานพยาบาลให้ทันสมัยมากขึ้น ทั้งในสถานที่มี เครื่องมือเครื่องใช้ และเจ้าหน้าที่ จะส่งเสริมการวิจัยทางแพทย์ จะควบคุมการผลิตและจำหน่ายยาและเวชภัณฑ์อย่างใกล้ชิด

๗. รัฐบาลนี้ถือว่าเสถียรภาพทางการเงิน เป็นรากฐานสำคัญของความมั่นคงในสังคมและความไพบูลย์ทางเศรษฐกิจ ฉะนั้น รัฐบาลจะปฏิบัติการทุกอย่างเพื่อรักษาเสถียรภาพของเงินตรา กับทั้งจะปรับปรุงแก้ไขวิธีการงบประมาณให้สามารถสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และจะควบคุมการใช้จ่ายเงินของแผ่นดินให้เป็นไปโดยประหยัด และเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติ และอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากรอันเป็นที่มาสำคัญของรายได้แผ่นดินนั้น รัฐบาลนี้จะปฏิบัติการทุกอย่างเพื่อป้องกันมิให้มีการหลีกเลี่ยง และจะปรับปรุงการภาษีอากรให้สอดคล้องกับความจำเป็นในการพัฒนาประเทศเป็นสำคัญ เพื่อการนี้รัฐบาลจะแก้ไขวิธีการจัดเก็บและการตรวจสอบภาษีอากรให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีอากรมากยิ่งขึ้น

๘. รัฐบาลนี้จะส่งเสริมการเกษตรอันเป็นอาชีพหลักของประชาชน ชาวไทยส่วนใหญ่ให้มีประสิทธิภาพในการผลิตทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ จะจัดหาแหล่งน้ำ

เพิ่มขึ้นและจะส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักใช้น้ำชลประทาน ที่รัฐบาลได้จัดสร้างขึ้นแล้วให้บังเกิดผลมากที่สุด จะช่วยเหลือเกษตรกรในด้านวิชาการต่าง ๆ อันทันสมัย ช่วยให้มีตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตที่เกษตรกรผลิตได้ ช่วยให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนในการผลิตให้เหมาะสม รวมทั้งหาทางป้องกันมิให้ถูกกดราคา จะเพิ่มทุนธนาคารเพื่อการเกษตร เพื่อให้ธนาคารดังกล่าวขยายกิจการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ส่วนในด้านการป่าไม้ นั้น เพื่อให้บังเกิดความสุขตามธรรมชาติ จะรักษาป่าไม้ไว้อนุรักษ์ดินและน้ำในบริเวณพื้นที่อันเป็นต้นน้ำลำธารและแหล่งชั้นน้ำ ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์อันเป็นการป้องกันการขาดแคลนน้ำ กับทั้งจะให้มีการปลูกป่าเพิ่มขึ้นเพื่อให้มีปริมาณไม้และของป่าสำหรับใช้สอย และเป็นสินค้าอย่างเพียงพอ ในส่วนที่เกี่ยวกับป่าสงวน จะได้พิจารณาปรับปรุงแนวเขตให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ โดยถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

๙. รัฐบาลนี้ถือว่าการอุตสาหกรรมเป็นปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อช่วยให้ประชาชนมีงานทำ และช่วยยกระดับวิชาการทางเทคนิค ฉะนั้น รัฐบาลนี้จะมุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นสิ่งสำคัญ คือ อุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิต ที่มีตลาดอยู่แล้วภายในประเทศ ที่มีส่วนช่วยดุลย์การค้าและดุลย์แห่งการชำระเงินระหว่างประเทศ หรือที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีงานทำ และรัฐบาลจะส่งเสริมการลงทุนเพื่ออุตสาหกรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

๑๐. รัฐบาลนี้ถือว่าการคมนาคมและการสื่อสารเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยสนับสนุนให้การพัฒนาก้าวหน้าต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย กระจายความเจริญ และอำนวยความสะดวก ทำให้เกิดความผาสุกแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ฉะนั้น รัฐบาลจึงจะดำเนินการปรับปรุงและขยายกิจการด้านขนส่งทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ทั้งทางถนน ทางรถไฟ ทางน้ำ ทางอากาศ และทางท่อเรือ ให้เพียงพอแก่ความต้องการของประชาชน และการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนการสื่อสารด้านไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ วิทยุ และโทรคมนาคมนั้น รัฐบาลนี้จะปรับปรุงบริการเหล่านี้ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนสามารถติดต่อและส่งข่าวสารถึงกันและกันได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

๑๑. รัฐบาลนี้ถือว่าการค้าคือหัวใจของความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และสร้างความสุขสมบูรณ์ให้แก่ประชาชน ฉะนั้น รัฐบาลนี้จะปฏิบัติการทุกอย่างที่จะส่งเสริมให้การค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศดำเนินไปอย่างราบรื่น เพื่อการนี้ รัฐบาลจะดำเนินการแก้ไขอุปสรรคและวิธีการขนส่งสินค้า จากแหล่งผลิตมาสู่แหล่งบริโภคให้เป็นไปโดยสะดวกสม่ำเสมอรวดเร็ว และประหยัด รวมทั้งจะรักษาระดับราคาสินค้าที่จำเป็นแก่การครองชีพของประชาชนไว้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการค้ากับต่างประเทศนั้น รัฐบาลนี้จะขยายและรักษาตลาดต่างประเทศไว้อย่างมั่นคง และจะดำเนินการแก้ไขดุลย์การค้าที่ประเทศไทยยังเสียเปรียบกับบางประเทศให้ดีขึ้น

๑๒. รัฐบาลนี้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาแห่งชาติว่า เป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ทาง ฉะนั้น รัฐบาลนี้จะจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเฉพาะจะปรับปรุงและส่งเสริมการศึกษาทั้งในด้านการศึกษามัธยม อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เพื่อการนี้ รัฐบาลนี้จะพยายามขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปให้ทั่วทั้งประเทศ ปรับปรุงโรงเรียนทุกชนิด โดยเฉพาะโรงเรียนอาชีวะ ให้มีคุณภาพสูงขึ้น และเพิ่มจำนวนให้มากขึ้น ปรับปรุงมหาวิทยาลัยที่มีอยู่แล้วให้มีคุณภาพสูงขึ้นและให้มีที่เรียนมากขึ้น ช่วยเหลือบรรดาครูบาอาจารย์ในรูปสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มีความรู้สึกมั่นคงในอาชีพของตนสามารถอุทิศเวลาเพื่อการศึกษาอบรมแก่เยาวชนได้อย่างเต็มที่ นอกจากนั้น รัฐบาลนี้จะสนับสนุนให้เอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษามากขึ้น ส่งเสริมการศึกษาวิจัยในสาขาวิชาการต่าง ๆ และนำผลของการวิจัยมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับภาวะความต้องการของประเทศ ในขณะเดียวกันก็จะส่งเสริมและรักษาขนบประเพณีอันดีงามของชาติและของประชาชน บำรุงพระพุทธศาสนาและอนุเคราะห์แก่อุปถัมภ์ศาสนาต่าง ๆ ตลอดจนศิลปและวัฒนธรรมของชาติด้วย

๑๓. รัฐบาลนี้ตระหนักในความสำคัญของความยุติธรรมที่มีต่อความสงบเรียบร้อยในสังคมและความมั่นคงของชาติ ฉะนั้น รัฐบาลนี้จะดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อรักษาไว้ซึ่งหลักนิติธรรม จะเคารพในอำนาจอิสระของศาลยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี และจะส่งเสริมสถาบันรวมทั้งตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติ-

ธรรมให้มีมาตรฐานและประสิทธิภาพสูงขึ้น อันจะยังผลให้การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นไปโดยรวดเร็ว และให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนได้อย่างดีที่สุด

๑๔. รัฐบาลนี้ถือว่าความผาสุกของประชาชนชาวไทยเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดในการบริหารประเทศ ฉะนั้น สิ่งใดที่จะช่วยให้ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ในประเทศมีความผาสุก รัฐบาลนี้จะรับทำสิ่งนั้นโดยเร็ว และสิ่งใดที่เป็นความเดือดร้อนจะรับแก้ไขสิ่งนั้นโดยด่วน เพื่อการนี้ รัฐบาลจึงเต็มใจที่จะรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากรัฐสภานี้ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามเสมอ ถ้าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะนั้นจะมีผลในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง

๑๕. รัฐบาลนี้ถือว่าความสามัคคีภายในชาติเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้ประเทศไทยประสบผลสำเร็จในการพัฒนาทุกด้าน ฉะนั้น สิ่งใดที่ก่อให้เกิดความแตกแยกภายในชาติแล้ว จะขจัดให้หมดสิ้นไปโดยเด็ดขาด ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลจะปฏิบัติการทุกอย่างเพื่อสร้างและรักษาความสามัคคีภายในชาติให้เข้มแข็งมั่นคง

ตามนโยบายที่รัฐบาลได้แถลงมาทั้งหมดนี้ รัฐบาลเชื่อว่าจะสามารถสนองความต้องการของประชาชน สร้างความเจริญและความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติได้ ฉะนั้น จึงหวังว่ารัฐสภาจะให้การสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลด้วยดี เพื่อรัฐบาลจะสามารถดำเนินการบริหารประเทศโดยราบรื่น และสร้างความเจริญให้แก่ประเทศ รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่ ถ้าท่านสมาชิกผู้มีเกียรติมีข้อข้องใจประการใดขอได้โปรดซักถาม ข้าพเจ้าและรัฐมนตรีทุกท่านยินดีที่จะอธิบายเพื่อแก้ไขข้อข้องใจนั้น.

ความตายมีเที่ยงแล้ว
ดีชั่วหาบหามจน
เงินทองลูกเมียตน
มาเปล่าไปเปล่าแท้

ทุกคน
เพียบแป๊ะ
จากหมด สิ้นแฮ
ร่างทิ้งถมดิน

เราจะซื้อสัตย์ต่อหน้าที่

เราจะซื้อสัตย์ต่อตัวของเราเอง

แนวปฏิบัติตน

โดย ..... พันเอก ขุนทะยานราญรอน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กษัตริราช

ของชาวเราทรงปลุกใจไว้ว่า

“ประเทศไทยต้องหวังหากำไรจากชาวไทย อาวุธไทย ต้องรักษาแดนไทย
ชาติไทยจะหวังมันคงต่อไปได้ ก็ต้องอาศัยกำลังและความรู้สึกรักชาติอันแท้จริงแห่ง
บุคคลซึ่งเป็นไทยโดยเฉพาะ ”

พระบรมราโชวาทนี้ แม้ว่าพระองค์จะเสด็จสวรรคตไปแล้วเป็นเวลานานก็จริง
แต่ก็ยังเป็นพระบรมราโชวาทที่ทันสมัยอยู่มาก ซึ่งถ้าจะเปรียบเทียบกับดอกไม้ ก็เป็น
ดอกไม้ที่กำลังผลิแย้ม ซึ่งถ้าจะเปรียบเทียบกับรสน้ำผึ้ง ก็เป็นรสหวานสม่าเสมอ ถ้าจะ
เปรียบเทียบกับรสพระธรรมก็เป็นรสเย็นฉ่ำประทับใจเป็นนิจ

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นหลักนโยบายของรัฐบาลได้ดำเนินการบริหารตลอดมาทุกยุค
ทุกสมัย เฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันนี้ รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการนำของ
วพนว จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้บริหารราชการแผ่นดินไปตามแนว
นโยบายแห่งรัฐทุกประการ และจะขอนำนโยบายของรัฐบางประการในรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย ๒๕๑๑ ซึ่งเกี่ยวข้องกับประชาชนมาเสนอสัก ๒ ข้อ คือ

— รัฐจะต้องรักษาไว้ซึ่งเอกราช

— รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการสังคมสงเคราะห์เพื่อสวัสดิภาพและความ
ผาสุกของประชาชน

ดังตัวอย่างที่ได้ยกมานี้ ก็เพื่อให้พี่น้องไทยที่รักทั้งหลายได้เห็นว่
ภาวะกิจการอันสำคัญของรัฐเกี่ยวกับพลเมืองอย่างไร มีความหวังตั้งใจจะสนับสนุน
ส่งเสริมให้ประชาชนได้อยู่เย็นเป็นสุขอย่างไร เราเป็นพลเมืองของชาติจะปฏิบัติและ
สนองรัฐบาลอย่างไรจึงจะสมควรกัน

ท่านพี่น้องทั้งหลาย โลกที่เราอาศัยอยู่ทุกวันนี้เต็มไปด้วยการโฆษณาชวนเชื่อ เผยแพร่ลัทธิอุบายทั่วเข้ามายังประเทศที่ด้อยพัฒนา ยกความดีเด่นต่าง ๆ ยกความช่วยเหลือที่ดีมาพรรณนาต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยของเรา ก็มีศัตรูหมู่มิตรได้เข้ามาทำการแทรกแซงเผยแพร่อุบายต่าง ๆ เพื่อผลบ่อนทำลายความสงบสุขของพี่น้องชาวไทย หากแห่งไหนใครรับรู้หรือเชื่อฟังอุบายเหล่านี้ ก็จะเป็นผลเสียหายแก่บ้านเมืองเราเองเป็นอันมาก

ฉะนั้น ก่อนที่พี่น้องทั้งหลายจะปักใจเชื่ออะไรลงไป จงพิจารณาไตร่ตรอง และดูเหตุผลให้ถ่องแท้ อย่าหลงมกมายเชื่อง่าย สมเด็จพระบรมศาสดาของเราได้ทรงแนะนำสั่งสอนให้พิจารณาและไตร่ตรอง และค้นคว้าหาเหตุผลว่าสิ่งนั้นเป็นความจริงที่เชื่อถือได้หรือไม่ ไม่ใช่สักแต่ว่าเชื่อตามที่เขาพูด

บรรดาผู้ก่อการร้าย ที่แทรกซึมเข้าบ่อนทำลายบ้านเมืองของเราทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ดี ภาคใต้ก็ดี หรือแห่งอื่นใดก็ดี รัฐบาลได้พยายามป้องกันและปราบปรามอยู่อย่างขมกเข้มแข็งแล้วก็จริง แต่การป้องกันหรือปราบปรามนี้ ลำพังแต่รัฐบาลฝ่ายเดียว การกำจัดภัยย่อมชักช้า ฉะนั้น เพื่อป้องกันและนำความสำเร็จในการปราบปรามมาโดยเร็วพลัน จึงขอให้พี่น้องทั้งหลายร่วมสามัคคีกันบำเพ็ญประโยชน์เพื่อหมู่คณะและประเทศชาติที่รักยิ่งของเราให้พ้นภัยไป เป็นกำลังใจแก่รัฐบาลของเรา คือ

— ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยเต็มสติกำลังความสามารถ เช่น ข้าราชการ ต้องมีความอุทิศสาคะ วิริยะ มานะ อุตทน ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน สุจริต มุ่งให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความเอาใจใส่ ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของราชการ ตัดต่อต้อนรับให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม ให้ความสงเคราะห์ต่อประชาชนผู้มาติดต่อหน้าที่โดยไม่ชักช้าด้วยมารยาทอันดีงาม

พ่อค้า นายหน้าทั้งหลายก็ต้องทำหน้าที่การค้าโดยสุจริต ไม่คิดกำไรเกินควร ตัดต่อต้อนรับลูกค้ามารยาทงาม ผู้มีอาชีพอย่างไรก็พยายามตั้งหน้าทำมาหากินด้วยความขมกเข้มแข็ง เพื่อผลดีทางเศรษฐกิจของครอบครัวและประเทศชาติ เฉพาะอย่างยิ่งพี่น้องไทยทั้งหลายต้องป้องกันรักษาชาติบ้านเมือง ต้องช่วยชาติบ้านเมืองด้วยการเสียภาษีอากร และอื่น ๆ ต้องเคารพกฎหมายและประเพณีอันดีงามของบ้านเมือง ปฏิบัติตามคำสั่ง

อันชอบธรรมของเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ทางกฎหมาย ตลอดจนร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐจนทุกวิถีทาง

— ต้องรักและสามัคคีกัน ช่วยเหลือกันและกัน รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อส่วนรวมและใช้สิทธิของตนโดยสุจริต ตนมีสิทธิอย่างไรก็ใช้สิทธิอย่างนั้น โดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของคนอื่น ๆ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและชาติบ้านเมือง เช่น มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งก็ต้องไปใช้สิทธินั้น

— ต้องช่วยกันรักษาสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน เช่น ที่ทำการของรัฐบาล ถนนหนทาง สะพานสาธารณะ สถานที่สาธารณูปโภคของชาติ เมื่อมีเหตุเภทภัยอย่างใด ๆ ต้องช่วยกันปราบปราม หรือเมื่อมีเหตุร้ายหรือภัยพิบัติเกิดขึ้น ต้องช่วยเหลือหรือแจ้งเจ้าหน้าที่ของทางราชการให้ทราบ

— ต้องยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง ประเทศไทยของเราเป็นประเทศที่มีมานานหลายพันปี ที่อยู่อันชัดเจนแต่ก่อนก็คือ มณฑลลาวตุง กวางไส เสฉวน กวางเจา ฯลฯ แต่ที่ต้องร่นอพยพมาอยู่ ณ ที่นี้ก็เพราะถูกชาวจีนบุกรุกไล่ ซึ่งชาติไทย ทุก ๆ คนไม่อยากอยู่ใต้บังคับใคร ชอบความเป็นไทย ฉะนั้น การปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงเหมาะสมกับชาวไทย ประเทศไทยยิ่ง เพราะ

— พี่น้องไทยได้รับการศึกษาดีพอสมควร ที่จะมีส่วนในการปกครองประเทศ ได้แล้ว การปกครองระบอบประชาธิปไตย วางรูปการปกครองให้อำนาจอธิปไตยมาจากประชาชน ให้ราษฎรมีส่วนในการปกครองประเทศ โดยเลือกผู้แทนของตนมาร่วมประชุม เป็นสภาควบคุมบริหารประเทศ หรืออีกนัยหนึ่งปกครองตนเองตามที่ควรจะมี ทั้งนี้ ย่อมจะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนเต็มภาคภูมิ

— การปกครองระบอบประชาธิปไตย เคารพสิทธิมนุษยชน ให้สิทธิเสรีภาพต่าง ๆ คือ ยอมรับนับถือกรรมสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล ยอมรับนับถือสิทธิในครอบครัวของบุคคลในการที่จะคุ้มครองบุตรภรรยา ให้เสรีภาพในร่างกาย ในการพูด ในการเขียน การโฆษณา การถือศาสนา การประกอบอาชีพ ถูกต้องตามนิสัยของคนไทย ที่รักอิสระไม่ชอบถูกบังคับจิตใจ

— การปกครองระบอบประชาธิปไตยให้ความเสมอภาคและยุติธรรม คือให้ทุกคนได้รับสิทธิและมีหน้าที่ตามกฎหมายเสมอกัน ไม่เลือกชั้นวรรณะ ทุกคนอยู่ได้บังคับแห่งกฎหมายไม่มีใครมีเอกสิทธิเหนือบุคคลอื่นๆ ใครทำผิดต้องได้รับการพิจารณาโทษตามกฎหมาย มีกฎหมายเป็นหลักให้ความยุติธรรม มีศาลพิจารณาวินิจฉัยตัดสินคดีตามกฎหมายนั้น ไม่ปล่อยให้เอกชนหรือเจ้าหน้าที่พิจารณาลงโทษเองโดยอคติ

— การปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้ภราดรภาพแก่ราษฎร คือ สนับสนุนจนเจือกันฉันท์พี่น้อง รัฐมีแนวนโยบายที่จะระงับทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎรอย่างเต็มที่ ราษฎรมีทุกข์อย่างใดก็มีสิทธิขอรับความช่วยเหลือจากรัฐได้ โดยที่คนไทยมักจะถูกแย่งอาชีพโดยชาวต่างประเทศ เป็นเหตุให้เศรษฐกิจอยู่ในกำมือชาวต่างประเทศ จึงควรที่พี่น้องไทยจะได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากรัฐบาลในทางการประกอบอาชีพ เพื่อดึงเอาเศรษฐกิจคืนมาอยู่ในกำมือของคนไทย

ผู้ใดระลึกได้ด้วยสติปัญญา หมั่นประพฤติ ปฏิบัติ ย่อมได้รับการสรรเสริญ ยกยอ ความเป็นปึกแผ่นแห่งตนและครอบครัวก็จะบริบูรณ์ ถ้าช่วยกันทุกหัวระแหงแห่งครัวเรือนแล้ว ความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติก็จะแน่นแฟ้นเป็นที่เกรงขามแก่ประเทศอื่น ๆ ศัตรูหม่อมมิตรที่คิดจะย่ำยีป้าประเทศของเรา ก็จะสูญสิ้นไป

ถึงเวลาอันสำคัญยิ่งแล้ว

จงพร้อมเพรียงใจกันเถิด

ขยันหมั่นเพียรวันนี้

ความสุขเจริญจะคอยอยู่ข้างหน้า.

เรื่อง สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

(หมวด ๓ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย)

— บุคคลไม่ว่าเหล่ากำเนิดหรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญเสมอกัน

— บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย ฐานันดรศักดิ์โดยกำเนิดก็ดี โดยแต่งตั้งก็ดี โดยประการอื่นใดก็ดี ไม่กระทำให้เกิดเอกสิทธิอย่างใดเลย

— บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธิ นิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมือง และไม่เป็นการขัดขวางต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวในวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติพิธีการตามความเชื่อถือแตกต่างจากบุคคลอื่น

— บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

— ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนที่จะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใด ได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา จะได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องอาศัยเหตุตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในกฎหมายและจะต้องแจ้งเหตุที่ไม่ให้ประกันแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยทราบ

บุคคลผู้ถูกคุมขังหรือถูกจำคุก ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมตามสมควร

— บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย

การจับกุมคุมขังหรือตรวจค้นตัวบุคคลไม่ว่ากรณีใด ๆ จะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย แต่ผู้ถูกจับกุม หรือถูกตรวจค้นจะต้องได้รับแจ้งเหตุพร้อมด้วยรายละเอียดตามสมควรในการที่ถูกจับกุมหรือถูกตรวจค้นโดยไม่ชักช้าและ

ผู้ถูกคุมขังย่อมมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้

ในกรณีที่มีการคุมขังตัวบุคคล ผู้ถูกคุมขังเองก็ดี พนักงานอัยการก็ดี บุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขังเองก็ดี มีสิทธิร้องต่อศาลท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาว่าการคุมขังเป็นการมิชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมีคำร้องเช่นว่านี้ ให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวโดยด่วน ถ้าเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งผู้คุมขังให้นำตัวผู้ถูกคุมขังมาศาลโดยพลัน และถ้าผู้คุมขังแสดงให้เป็นที่พอใจของศาลไม่ได้ว่าการคุมขังเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังไปทันที

— การเกณฑ์แรงงาน จะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาเป็นการฉุกเฉินหรือโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งบัญญัติให้กระทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศใช้กฎอัยการศึก

— บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในเคหสถาน

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครองก็ดี การตรวจค้นเคหสถานก็ดี จะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

— สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ จะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการอันจำเป็นในการป้องกัน

ประเทศโดยตรง หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อประโยชน์แก่การผังเมือง หรือประโยชน์ของรัฐอย่างอื่น และต้องชดใช้ค่าทำขวัญอันเป็นธรรมแก่เจ้าของที่ดินจน ผู้ทรงสิทธิตามที่ระบุไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ บรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้นด้วย

— บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการพูด การเขียน การพิมพ์และการโฆษณา การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำได้อีกแต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือเพื่อหลีกเลี่ยงภาวะคับขัน หรือเพื่อรักษา ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความเสื่อมทรามทาง จิตของยุวชน

การให้เงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นอุดหนุนหนังสือพิมพ์ของเอกชน รัฐจะกระทำ มิได้

— บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการศึกษาอบรม เมื่อการศึกษาอบรมนั้น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาอบรม และไม่ขัดต่อ กฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรสถานศึกษา

-- บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำได้อีกแต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ ในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่ สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบ หรือการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือในระหว่างเวลา ที่มีประกาศใช้กฎอัยการศึก

— บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการรวมกันเป็นสมาคม เมื่อมีวัตถุประสงค์ ไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

การจัดตั้งและการดำเนินกิจการของสมาคม ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่ง กฎหมาย

— บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการรวมกันเป็นพรรคการเมือง เพื่อดำเนิน กิจการในทางการเมืองโดยวิถีทางประชาธิปไตย และไม่ขัดต่อระบอบการปกครองตาม รัฐธรรมนูญ

การจัดตั้งและการดำเนินการของพรรคการเมือง ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง

— บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกัน โดยทางไปรษณีย์หรือทางอื่นที่ชอบด้วยกฎหมาย

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยจดหมาย โทรเลข โทรศัพท์ หรือสิ่งสื่อสารอื่นใดที่บุคคลมีติดต่อกัน จะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอภาคในการใช้การสื่อสารที่จัดไว้เป็นบริการสาธารณะ

— บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร และในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำได้อีกแต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อความปลอดภัยของประเทศ เศรษฐกิจแห่งชาติ หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว

การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักรจะกระทำมิได้

— บุคคลคนเดียวหรือหลายคนร่วมกันย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ภายในเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

— สิทธิของบุคคลในครอบครัวย่อมได้รับความคุ้มครอง

— สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการซึ่งเป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบต่อการกระทำของเจ้าพนักงาน ในฐานะเสมือนเป็นตุลาการหรือนายจ้าง ย่อมได้รับความคุ้มครอง

— บุคคลซึ่งเป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการประจำอื่น และข้าราชการส่วนท้องถิ่น ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับประชาชนพลเมือง เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย หรือกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจกฎหมาย เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง, สมรรถภาพหรือวินัย

— บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้เป็นปฏิปักษ์ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญมิได้

เรื่องหน้าที่ของชนชาวไทย

(หมวด ๔ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย)

- บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ
- บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ
- บุคคลมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้
- บุคคลมีหน้าที่เคารพต่อกฎหมาย
- ในการใช้สิทธิเลือกตั้ง และสิทธิออกเสียงประชามติ บุคคลมีหน้าที่ต้องกระทำโดยสุจริต และมุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวม
- บุคคลมีหน้าที่เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ
- บุคคลมีหน้าที่ช่วยเหลือราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ
- บุคคลมีหน้าที่รับการศึกษาอบรมชั้นประถมศึกษาภายในเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

เรื่องพี่น้องไทยที่รัก

โดย

พันเอก ขุนทะยานราญรอน (วัชร วัชรบูล)

เมื่อชีวิตแต่ละชีวิตประสบสุขเจริญ
เอกราชอยู่เป็นศักดิ์
ศาสนาจะมีผู้บำรุง
พระมหากษัตริย์จะดำรงอยู่พิทักษ์

ก็เป็นผลถึงชาติเจริญ
ความเป็นไทยจะอยู่เป็นศรี
บ้านเกิดเมืองมารดรจะอยู่คง
รัฐธรรมนูญที่รักจะสถาพร

บุคคลที่เกิดมาในโลกนี้ ไม่ว่าชาติใด ประเทศใด ย่อมมีความต้องการ ความปรารถนาในสิ่งต่าง ๆ ด้วยกันทั้งนั้น ถ้าจะเปรียบเทียบความต้องการให้ใกล้เคียงมาถึงบุคคลแต่ละบุคคลแล้ว ความต้องการเป็นของที่สำคัญที่สุดประจำตัวและประจำอยู่ในโลกจะขาดเสียมิได้

ในมวลความต้องการนี้ มีปฏิกริยามากมายหลายสถาน ซึ่งทุก ๆ แห่ง ทุก ๆ เวลา ความต้องการไม่ว่าลักษณะหรือประเภทใด เป็นเครื่องส่งหรือบังคับให้บุคคลกระทำอันจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ และซึ่งไม่รู้จักสิ้นสุดกัน

ถ้าจะกล่าวให้แคบเข้า ความต้องการของบุคคลก็คือ “หน้าที่” คือ การทำสิ่งที่ต้องการด้วยความจำเป็นหมุนเวียนกัน เพราะการครองชีพของบุคคลแต่ละบุคคลจะดำเนินไปได้ ก็ด้วยความพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มากบ้าง น้อยบ้าง แล้วแต่เหตุการณ์ โดยไม่มีบุคคลใดในโลกนี้หรือในโลกไหน ที่จะอยู่ตามปกติลำพังคนเดียว โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นได้ ชุมชนทั้งหลายก็ดี ประเทศชาติทั้งหลายก็ดี มีลักษณะทำนองนี้เหมือนกัน

การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันย่อมเป็น “อุดมคติของมนุษยชาติ” ผลสำเร็จจะบังเกิดได้ก็ด้วยการที่ต่างคนต่างปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยเคร่งครัดรัดกุม เหมาะสมกับกาลเวลาอันเป็นทางสัมมาอาชีวะ

ชุมนุมชนทั้งต้นแต่ครอบครัวหนึ่งขึ้นไป ถ้าประกอบด้วยพลเมืองที่ทำหน้าที่ของตนได้ดีและถูกต้อง ก็ย่อมมีปกติสุขภายในเป็นรายตัวทั่วถึงกัน เมื่อทุก ๆ ชุมชนครัวเรือนต่างถึงซึ่งความสุข สงบราบคาบกันดีแล้ว ประเทศชาติซึ่งพิทักษ์รักษาครัวเรือนอยู่ ก็จะเจริญรุ่งเรืองเป็นเงาตามตัวไปด้วย

ฉะนั้น บุคคลทั้งหลาย เฉพาะอย่างยิ่ง “พี่น้องไทยทุกคน” จึงมี “หน้าที่ปฏิบัติ” ประจำตนอยู่ตลอดเวลา และสิ่งใดอยู่ในหน้าที่ซึ่งต้องทำ เช่น ชาวสวน ทำสวน ชาวนา ทำนา พ่อค้าแม่ค้า ค้า ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พลเรือน ทำหน้าที่ตามบทกฎหมาย ทำ ฯลฯ เป็นต้น สิ่งนั้นคือ “งานในหน้าที่”

นักปราชญ์ตลอดจนผู้รอบรู้ ได้ให้ภาษิตและคติเตือนใจในเรื่องการงานที่ต้องปฏิบัติไว้มาก จะขอนำเฉพาะที่ควรจำและสนใจอย่างยิ่งมาสู่ “พี่น้องไทย” ก็คือ

ในจัตตาลีส นิบาตชาดก กล่าวว่า

“อนิพฺ พินฺ ทิยฺ การิสฺส สมฺมทตฺโต วิปฺจุจติ” ความว่า

“ประโยชน์ย่อมสำเร็จโดยชอบ แก่บุคคลผู้ทำงานโดยไม่เบื่อหน่าย”

ในคำโคลงโลกนิติ กล่าวว่า

ไปเรือ ท่านไชร้อย่า   เหนานาน

พูดแต่พอควรการ   กลับเหี้ย

ริ้วเรียนการงาน   เรือนอาต มานา

ยากเท่ายากอย่าเศร้า   เสื่อมสิ้นความเพียร

สุภาษิตไทย มีว่า

อย่าหยาบทางงาน   อย่าคร้านทางกิจ

สุภาษิตญู๋น มีว่า

จงทำการเต็มความสามารถ   แล้วจึงคอยโชคลาภที่จะมาถึง

มานิริอุส (Manilius) เขียนไว้ในหนังสือ “Astronomica” ว่า “Labour in is itself a pleasure” แปลได้ความว่า “การงานเป็นสิ่งที่สนุกสนานอยู่ในตัว”

การที่ยกภาษิตมากล่าวไว้ก็เพื่อเป็นคติสอนใจและพิสูจน์ให้เห็นว่า “การงานในหน้าที่มีความปราณีตเท่านั้น ที่จะยังความ “เจริญรุ่งเรือง” “สมรรถภาพ” แก่

ครอบครัวยุคใหม่ กลุ่มชนทุกชนชั้น และประเทศชาติ และเป็นความจริงหรือไม่ว่า “ชาติต่างๆ ที่กำลังรุ่งเรืองกันอยู่ขณะนี้ โดยส่งกำลังทางทหารบุกกรุกทำลายกัน ส่งกำลังเข้าแทรกแซงกิจกรรมของประเทศอื่นเพื่อล้มล้างระบบการปกครองของประเทศนั้นๆ มีความคิดความเห็นไม่ตรงกัน สอดแทรกการปฏิบัติของประเทศอื่น ๆ ฯลฯ เหล่านี้ ก็เพราะโทษแห่งความต้องการที่ไม่ตรงกัน ไม่ประนีตถุกัน อันเป็นการผิด “หน้าที่ปฏิบัติ” นั้นเอง

เมื่อได้พิจารณาถึงสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไป จะเห็นได้ว่ารากฐานแห่งความสำคัญในการทำงานที่ปฏิบัติกันนั้น ขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละบุคคล ซึ่งต้องประกอบไปด้วยอุปนิสัย ความซื่อสัตย์และซื่อตรงต่อหน้าที่ กอปรทั้งมีสติปัญญาอันมีความรู้ในกิจการของตน จึงจะก่อให้เกิดผลต่อครอบครัว ประเทศชาติ

ตรงกันข้าม ถ้าชุมชนคนไทย ประเทศไทย มีหัวหน้าการปฏิบัติงานขาดเสียซึ่งคุณสมบัติดังกล่าว ก็ย่อมเป็นการยากที่จะ “วิวัฒนาการ” ได้ ในที่สุดประเทศชาตินั้นก็จะเป็นการปั่นป่วนในชาติ แตกกันเป็นก๊กเป็นเหล่า แล้วและ

องค์การของงานคงได้กล่าวมาแล้วว่า มีนานาชาติ เมื่อมีดังนี้บุคคลคนเดียวก็ย่อมจะกระทำทุกๆ ชนิดให้สำเร็จลงไม่ได้ จำเป็นต้องแยกแยะกันทำ “คนละอย่าง” ต่างคนต่างมีหน้าที่ของตนเป็นพิเศษ

การแบ่งหรือจำแนกการงานนี้เป็น “กฎธรรมชาติ” ที่บังคับการปฏิบัติของบุคคล เพราะการใช้กำลังกายก็ดี กำลังความคิดก็ดี จะมี “ผลดี” ก็ต่อเมื่อการปฏิบัติงานโดยเฉพาะอย่าง ถ้าบุคคลใช้กำลังกาย กำลังความคิด ไปปฏิบัติงานหลายอย่างในขณะหรือโอกาสเดียวกัน ย่อม “ไม่ยังผลดี” ให้เลย

ความสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะลืมเสียไม่ได้ก็คือ บุคคลที่กำเนิดมานั้นมีธรรมชาติบังคับอยู่ด้วยว่า “สภาวะ” แห่งกำลังความคิด กำลังกาย ไม่เท่าเทียมกัน กอปรทั้งคุณสมบัติ สันดาน ยังเป็นชนวนให้เห็นอีกว่า “ความถนัด” หรือ “ความรัก” ในงานต่างกัน ล้างคนถนัดหรือรักงานอย่างหนึ่ง แต่ไม่ถนัดหรือไม่รักงานอีกอย่างหนึ่ง

บุคคลที่มีกำลังกายดี แต่ความรู้ความคิดไม่มี ก็ย่อมเหมาะแก่การใช้กำลังกาย ส่วนบุคคลที่มีความรู้ ความคิดดี ก็เหมาะแก่การใช้มันสมองบังคับการ

หน้าที่ของพี่น้องชาวไทย เมื่อพิจารณาถึงธรรมดาแห่งชีวิตที่ต้องผ่านไปเป็นระยะๆ แล้ว จำแนกได้ เช่น

๑. หน้าที่ของผู้น้อย ซึ่งจะต้องทำต่อผู้ใหญ่ เพื่อผลแห่งอุปการะ เช่น หน้าที่บุตร—ธิดาที่จะต้องปฏิบัติต่อบิดามารดา, ศิษย์ต่อครูอาจารย์ ผู้อยู่ในปกครองจะต้องปฏิบัติต่อผู้ปกครอง หน้าที่ของประชาราษฎร์ ที่จะต้องปฏิบัติต่อประเทศชาติมาตุภูมิของตนตามรัฐธรรมนูญ

๒. หน้าที่ของผู้ใหญ่ ซึ่งจะต้องปฏิบัติต่อผู้น้อยเพื่ออุปการะ เช่น บิดามารดาที่จะต้องปฏิบัติต่อบุตร—ธิดา ครูอาจารย์ที่จะต้องปฏิบัติต่อศิษย์ ผู้ปกครองที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อยู่ในปกครอง หน้าที่ของผู้ใช้สิทธิแห่งรัฐที่จะต้องปฏิบัติต่อพลเมือง

๓. หน้าที่ของสามี ภรรยา ของญาติมิตร เพื่อนบ้านใกล้เคียงที่จะต้องปฏิบัติต่อกัน

๔. หน้าที่เฉพาะคน ๆ ที่จะต้องศึกษาวิชาการ แสวงหาความเฉลียวฉลาด ประกอบสัมมาอาชีพะ ตั้งตนไว้ชอบตามสิทธิและเสรีภาพ

๕. หน้าที่เฉพาะข้าราชการที่จะต้องปฏิบัติต่อรัฐ ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

พี่น้องไทยย่อมผ่าน “หน้าที่” เหล่านี้ไปตามกาลเวลา ภาระกิจในหน้าที่ปฏิบัติ จึงเป็นกรณีทีใคร ๆ ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ด้วยประการใดประการหนึ่ง

คนโง่เขลาเกลียดกัน คนที่ขาดสติสัมปชัญญะและเหตุผล ไม่ใส่ใจให้ซาบซึ้งถึงสิ่งที่ตนพึงทำในหน้าที่หรือหลีกเลี่ยงเมื่อคราวทำ ย่อมไม่สามารถจะตั้งตัวได้ แม้ที่สุดไม่มีหวังจะได้มาซึ่งโภคทรัพย์ เพราะโภคทรัพย์ไม่มีใคร ๆ ได้นำคิดตัวมาแต่กำเนิด

ทุก ๆ คนเมื่อเกิดมาแล้ว จึงมาแสวงหาเอาต่อภายหลังทั้งนั้น ผู้ที่เกิดมาในความมั่งคั่งแห่งสกุล ถึงแม้จะไม่ต้องทำงานอะไรก็มีกิน มีใช้ตลอดชีวิต แม้กระนั้นก็ยังต้องปฏิบัติในทางอื่น เพื่อความยั่งยืนแห่งโภคทรัพย์นั้น

สมเด็จพระบรมศาสดา ได้ตรัสเป็นพุทธภาษิตไว้ว่า

“ปฏิรูป การี ธรฺวา อุฏฺฐาตา วินฺทเต ธนํ” ความว่า บุคคลผู้ทำการพอเหมาะ ระวังงาน หมั่นลุกขึ้น ย่อมหาทรัพย์ได้

อีกประการหนึ่ง เกียรติยศชื่อเสียงก็ดี ไม่ตรึงจิต ความรักใคร่สนิทสนมก็ดี ความสมัครสมานสามัคคีก็ดี ย่อมมีแก่คนปฏิบัติงานเท่านั้น ความสำคัญนี้ ย่อมเกี่ยวโยงถึงชาติประเทศด้วย

คนที่เกียจคร้าน แม้ตนเองไม่ทำงานอะไรให้เป็นประโยชน์แก่ใคร คนที่อิจฉาริษยาในการกระทำของผู้อื่น คนที่ชอบติฉินนินทาและเสียสละในการกระทำของผู้อื่น ใครเล่าจะรักใคร่นิยมสรรเสริญ แต่ถ้าทุก ๆ คนพากันละความขยัน พากันทำหนีติเตียน หรือกรีกกรายใช้แต่วาจา และไม่รักงานแล้ว ย่อมทำความเสื่อมให้แก่ “ประเทศชาติ” ง่าย จึง “การกระทำในหน้าที่เท่านั้นเป็นที่มาแห่งความสุขสมบูรณ์เกียรติยศ ชื่อเสียงแห่งตนและประเทศชาติ

หน้าที่ของพี่น้องไทย ที่ได้ปฏิสนธิร่วมชาติกันมา ย่อมมีพิมพ์ใจ (Impression) ที่ต้องยึดถือด้วยกันทั้งนั้น คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์รัฐธรรมนูญ คือ ชาติ อุปมาเหมือนร่างกาย ศาสนา อุปมาเหมือนเรื้อนใจ พระมหากษัตริย์ รัฐธรรมนูญ อุปมาเหมือนสิ่งต่าง ๆ ที่จะต้องกระทำ สิ่งทั้ง ๔ อย่างนี้จะขาดเสียมิได้

คนเราที่เกิดมาไม่ว่าเด็ก ไม่ว่าผู้ใหญ่ จะสำเร็จประโยชน์ได้ ก็ต้องรู้จักและเทอดทูนสิ่งทั้ง ๔ นี้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของเราทุก ๆ คนจะต้องทำ

พี่น้องไทยทั้งหลาย จงพร้อมเพรียงกันเป็นเอกฉันท์ จงเป็นบุคคลผู้กระทำการพอเหมาะ รักและส่งเสริมงานของชาติ สิ่งใดที่ไม่ควรทำไปอย่าทำเข้า มัวแต่ชู้ตัว มัวแต่ประมาท ความเสื่อมโทรมของงานย่อมหนักขึ้น ตรงกันข้าม ถ้า

พี่น้องไทยสามัคคี สมานฉันท์ ไม่เกียงงอน มุ่งหน้าบำรุง “ไทย” จริงจัง ไม่ถือพรรคถือพวกแล้ว ก็จะเกิด “ผละอำนาจขึ้นภายในชาติและเป็นที่เกรงขามแก่ผู้อื่น”

George Macdonald ได้กล่าวว่า “Only Deeds Give strenght to Life; Only Moderation Give it Charm” ความว่า “การประกอบกิจการอย่างเดียวเท่านั้น ที่จะให้ความแข็งแรงแก่ชีวิต และการทำให้พอดีบพอดีอย่างเดียวกันเท่านั้น ที่จะทำกำลังนั้นให้น่าเกรงขามขึ้น

พระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ทรงกล่าวปลุกใจไว้ว่า “ประเทศไทยต้องหวังหากำไรจากชาวไทย อาวุธไทยต้องรักษาคนไทย และชาติไทยที่จะหวังมั่นคง

ต่อไปได้ ก็ต้องอาศัยกำลังและความรู้สึกรักชาติอันแท้จริงแห่งบุคคลซึ่งเป็นไทย โดยเฉพาะ ”

ทุกวันนี้ประเทศชาติของเรา กำลังมีศัตรูหม่อมมิตรได้เข้ามาทำการแทรกแซง อยู่ทั่วไปและยังจะเข้ามาอีก เป็นการบ่อนทำลายความสงบสุขของพี่น้องไทยเรา รัฐบาลก็ได้ดำเนินการปราบปรามอยู่ทุกเมื่อเชิ้อวัน ทั้งนี้ก็เพราะปรารถนาที่จะยังความผาสุกเป็นนิมิตรภาพเป็นนิรันดร์แก่ปวงประชาราษฎร์ทุกย่อมหญ้า ความสำเร็จในการปราบปรามนี้ พี่น้องที่รักทั้งหลาย ลำพังแต่รัฐบาลผู้เดียวนั้น จะทำการสำเร็จเด็ดขาดโดยเร็วพลันนั้น ย่อมไม่ได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่พี่น้องไทยทั่วทุกผู้ ไม่ว่าเพศใด วัยใด จะต้องพร้อมใจ พร้อมความคิด กันจริงจังด้วย

ฉะนั้น จึงขอเชิญชวนท่านผู้รักชาติบ้านเกิดเมืองมาตุภูมิ จงสมัครสมาน สามัคคีกลมเกลียว ทำการช่วยรัฐพลักกัน กำจัด ทำลาย ศัตรูหม่อมมิตรจำพวกนี้ให้สูญสิ้น ไป อย่างมัวแต่ชู้ตัว มัวแต่อาฆาตพินาศของต่างชาติ ปราศจากเสียซึ่งอกติอยู่เลย

“หลายมือทำให้งานเบา ”

สวัสดิ์.

เรื่องควรรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

คนเกิด ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนท้องถิ่น (เทศบาล กำนัน) ภายใน ๑๕ วัน นับแต่เกิด

คนป่วยเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรง เช่น กาฬโรค อหิวาตกโรค ไข้ทรพิษ ไข้กาฬนกนางแอ่น ไข้เหลือง ต้องแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ภายใน ๒๔ ชั่วโมง

คนตาย ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนท้องถิ่นภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาตาย หรือพบศพ

ชื่อบุตร บิดาต้องแจ้งการตั้งชื่อบุตรต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายใน ๖ เดือน นับแต่วันเกิด

คนย้ายที่อยู่ ย้ายออกจากบ้านใด หรือย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านใด ให้แจ้งภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันย้ายออกหรือย้ายเข้า

การรับราชการทหาร ชายสัญชาติไทยอายุครบ ๑๘ ปีใน พ.ศ.ใด ต้องไปแสดงตนลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารภายในเดือนพฤศจิกายน ของปีนั้น

ภาษีเงินได้ ยื่นประเมินต่ออำเภอท้องที่หรือกรมสรรพากรภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

ภาษีบำรุงท้องที่ ยื่นประเมินภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่นายกเทศมนตรี หรือ นายอำเภอประกาศ (๔ ปีประกาศครั้งหนึ่ง)

ภาษีโรงเรือน ฯลฯ ยื่นประเมินต่อพนักงานภาษีของเทศบาล ภายในสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

ภาษีการค้าของเดือนใด ยื่นรายการและชำระภาษีต่อเจ้าพนักงานภาษีท้องที่ ภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนถัดไป

การยื่นบัญชีงบดุลของบริษัท จำกัด ยื่นต่อนายทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัท ภายใน ๑ เดือนนับแต่วันที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ประจำปี และต้องยื่นต่อกรมสรรพากร ภายใน ๑๕๐ วันหลังจากปีบัญชีงบดุล

การสมรส จะสมบูรณ์เมื่อได้จดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่ ชายอายุครบ ๑๗ ปี หญิงอายุครบ ๑๕ ปี อาจทำการสมรสโดยได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองและต้องจดทะเบียนเช่นเดียวกัน

การรับบุตรบุญธรรม จะสมบูรณ์เมื่อได้จดทะเบียน โดยผู้รับบุตรบุญธรรม ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๓๐ ปี และแก่กว่าบุตรบุญธรรมอย่างน้อย ๑๕ ปี

พินัยกรรม จะสมบูรณ์ตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ แบบใดแบบหนึ่งใน ๕ แบบ คือ แบบธรรมดา แบบเขียนเองทั้งฉบับ เอกสารฝ่ายเมือง เอกสารลับ แบบ พฤติการณพิเศษ โดยผู้ทำต้องมีอายุครบ ๑๕ ปี และมีสติสมบูรณ์

บัญชีทรัพย์สิน ผู้ปกครองต้องทำบัญชีทรัพย์สินของผู้เยาว์ภายใน ๑ เดือน นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งและยื่นสำเนาต่อศาลภายใน ๑๕ วันนับแต่วันทำเสร็จ ผู้จัดการมรดก ต้องทำบัญชีทรัพย์สินภายใน ๑๕ วันนับแต่วันเจ้าของมรดกตาย และต้องทำให้เสร็จภายใน ๑ เดือน เมื่อทำเสร็จแล้วต้องเสนอสำเนาต่อศาล

การเช่าทรัพย์สิน เช่าบ้านหรือที่ดิน ต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือ ถ้าเช่าเกิน ๓ ปี ต้องจดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่

การกู้ยืมเงินเกินกว่า ๕๐ บาท ต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ยืม เป็นสำคัญ

การศึกษา เด็กที่มีอายุย่างปีที่ ๘ ต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนมี อายุย่างปีที่ ๑๕ และภายในเดือนธันวาคมของทุกปี นายอำเภอท้องที่จะประกาศให้บิดา มารดาของเด็กที่มีอายุถึง ๘ ปี แจ้งรายการสำรวจเด็ก.

ข้อปฏิบัติที่จะทำให้เกิดสิริมงคลแก่ชีวิตและครอบครัว

เดือนที่นิยมแต่งงาน เดือนที่นิยมแต่ง คือ เดือน ๒ (ยี่) — ๔ — ๖ — ๘ — ๑๒
แต่บางท้องถิ่นงดการแต่งงานภายในพรรษา ๓ เดือน เพราะเป็นเดือนเข้าพรรษาของพระ
และบางท้องถิ่นไม่แต่งงานเดือน ๑๒ โดยเห็นว่าไปพร้อมกับฤดูของสัตว์บางอย่าง วันที่
ไม่นิยมแต่งงาน วันพฤหัสบดี วันเดือนดับ คือ แรม ๑๔ ค่ำ หรือ ๑๕ ค่ำ

ปลูกบ้านเรือน เดือนที่ปลูกบ้านเรือนไม่ดี

ปลูกเรือนเดือน ๕ จะมีทุกข์มาก ทำอะไรไม่เป็นผล และจะเกิดอันตราย

ปลูกเรือนเดือน ๗ จะเสียข้าวของเงินทองและเกิดไฟไหม้

ปลูกเรือนเดือน ๘ จะเกิดทุกข์ร้อนใจ จะเสียข้าวของเงินทอง

ปลูกเรือนเดือน ๑๐ จะฉิบหายด้วยชื้อคาและจะเกิดโรคอย่างใดอย่างหนึ่ง

ปลูกเรือนเดือน ๑๑ จะมีคนมาหาเรื่องใส่และมีอันตราย

เดือนที่ปลูกบ้านเรือนดี

ปลูกเรือนเดือน ๖ เจริญด้วยทรัพย์สมบัติ

ปลูกเรือนเดือน ๘ เจริญด้วยยศศักดิ์ทรัพย์เงินทอง

ปลูกเรือนเดือน ๑๒ จะเจริญด้วยทรัพย์สมบัติ

ปลูกเรือนเดือนอ้าย นอนสบายมีทรัพย์สมบัติ

ปลูกเรือนเดือนยี่ ศัตรูไม่กล้าทำอันตรายและมีความสุข

ปลูกเรือนเดือน ๔ จะไม่เกิดโรคภัย

วันที่ปลูกบ้านเรือนไม่ดี

วันอาทิตย์ จะเกิดอุบาทว์จัญไร และมีความทุกข์เสมอ

วันอังคาร จะเกิดป่วยไข้ หรือไฟไหม้บ้านเรือน

วันศุกร์ ดีและไม่ดีเท่ากัน

วันเสาร์ จะเกิดความฉิบหาย เลือดจะตกยางจะออก

วันที่ปลูกบ้านเรือนดี

วันจันทร์ จะมีลาภเสมอ

วันพุธ จะเจริญด้วยลาภยศ

วันพฤหัสบดี จะมีความสุขความเจริญ

การขุดหลุมมละโคยดินทั้ง

เดือน ๔-๖ คนจะขุดหลุมให้เข้าทางทิศใต้และขุดหลุมทางใต้ก่อน เอาดินที่ขุดขึ้นกองไว้ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้

เดือน ๙ คนจะขุดหลุมให้เข้าทางทิศเหนือและขุดหลุมทางทิศเหนือก่อน เอาดินที่ขุดขึ้นกองไว้ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

เดือน ๑๒ คนจะขุดหลุมให้เข้าทางทิศตะวันออก เอาดินที่ขุดขึ้นกองไว้ทางทิศเหนือ

เดือนอ้าย คนจะขุดหลุมให้เข้าทางทิศตะวันตก และขุดหลุมทิศตะวันตกก่อน เอาดินที่ขุดขึ้นกองไว้ทางทิศตะวันตก

ยกเสา

เดือน ๔-๖ ยกเสาแรกทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ เอาปลายเสาไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้

เดือน ๙ ยกเสาแรกทิศตะวันออกเฉียงเหนือก่อน เอาปลายเสาไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

เดือน ๑๒ ยกเสาแรกทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เอาปลายเสาไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ

เดือนอ้าย ยกเสาแรกทางทิศตะวันตกก่อน เอาปลายเสาไปทางทิศตะวันตก การขุดหลุมหรือยกเสาที่ว่าไว้นั้น โดยถือว่าเดือนนั้นๆ นาคหันศีรษะไปทางทิศนั้นๆ เอาหางไปทางทิศนั้น เอาท้องไปทางทิศนั้น จึงมีตำราว่าอย่าเข้าทางหัวนาค

เครื่องบัดพลี

เมื่อจะขุดหลุมเสาแรก ให้ทำเครื่องบัดพลีบูชาพญานาคก่อน แล้วจึงลงมือขุดหลุม เครื่องบัดพลีนั้นมีข้าวตอกดอกไม้ รูปเทียน เครื่องกระยาบวตและผ้า แต่ผ้าต้องใช้ตามเดือน คือ เดือน ๔-๖ ใช้ผ้าสีเหลือง เดือน ๙ ใช้ผ้าสีดำ (ไม่นิยมใช้) เดือน ๑๒ ใช้สีแดง เดือนอ้าย ใช้สีขาว

เครื่องบูชาเสา

ก่อนจะยกเสาต้องหาเครื่องบูชาเสาก่อน เครื่องบูชาเสามีใบทอง ๕ ใบ ใบราชพฤกษ์ ๕ ใบ ต้นกล้วย ๑ ต้น ต้นอ้อย ๑ ต้น เอาผูกปลายเสาให้แน่น และเอาข้าว ๔ กระหวก เทียน ๘ เล่ม บายศรีปากชาน ๑ ที่ สำหรับบูชาเสา

เสาเอก

เสาเอก คือเสาทันทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

เมื่อพบของในหลุมและวิธีแก้

เมื่อขุดหลุม ถ้าพบของดังต่อไปนี้ ฟังแก้ดังนี้

๑. พบไม้ทราง ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์เอน้ำมนต์รดหลุม
๒. พบกระดูก ให้เอน้ำสรงแก้วแหวนเงินทองรดหลุม
๓. พบเชือกและเขา ให้เอน้ำมนต์รดหลุม
๔. พบอิฐและดินขี้หนู ให้เอน้ำผึ้งรดหลุม
๕. พบเหล็ก ให้เอาดอกบัวหลวง หญ้าแพรกประดิน น้ำล้างเท้าพระรดหลุม

เรื่องพบของต่าง ๆ ในเวลาขุดหลุม ถ้ายังแคลงใจว่าไม่ดี ควรใช้น้ำพระพุทธมนต์เป็นการแก้

คูพื้นที่สูงต่ำ

๑. ทิศตะวันออกสูง ทิศตะวันตกต่ำไม่ดี
๒. ทิศตะวันตกสูง ทิศตะวันออกเฉียงใต้ต่ำดีนักแล
๓. ทิศใต้สูง ชื่อสุภราชดีนัก
๔. ทิศตะวันตกเฉียงใต้สูง ทิศตะวันตกเฉียงเหนือต่ำดี
๕. ทิศใต้สูง ทิศตะวันออกเฉียงเหนือต่ำ ดี
๖. ทิศตะวันตกสูง ทิศตะวันออกต่ำ อยู่ดีมียศศักดิ์
๗. ทิศใต้สูง ทิศเหนือต่ำ ดี
๘. ทิศตะวันตกเฉียงเหนือสูง ทิศตะวันออกเฉียงใต้ต่ำ ดี
๙. ถ้าที่สูงรอบ ๆ ท่ากลางเหมือนใบบัวอยู่ดีที่สุก

ปลูกต้นไม้ประจำทิศ

ผู้ประสงค์จะปลูกต้นไม้ที่บริเวณบ้าน พึงปลูกต้นไม้ตามทิศดังนี้

๑. ทิศตะวันออกปลูกไม้ไผ่ ไม้กุ่ม มะพร้าว
๒. ทิศตะวันออกเฉียงใต้ ปลูกต้นสารภีและต้นยอ
๓. ทิศใต้ ปลูกมะม่วงและมะพลับ
๔. ทิศตะวันตกเฉียงใต้ ปลูกพิกุล ชนุน ราชพฤกษ์และสะเดา
๕. ทิศตะวันตก ปลูกมะพร้าวและมะยม
๖. ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ปลูกมะกรูด
๗. ทิศเหนือ ปลูกต้นพุทราและวุ้นต่าง ๆ
๘. ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ปลูกทุเรียนและชุดบ่อไว้

ต้นไม้ที่ไม่ควรปลูกในบ้าน

ต้นมะกอก ต้นโพธิ์ ต้นตาล ต้นไทร ต้นมะงั่ว ต้นสำโรง ระกำ สลัดได และ
หวาย ต้นไม้เหล่านี้ถ้ามีอยู่ก่อนให้ตัดทิ้ง.

วิธีการจัดแมลงและสัตว์ที่ชอบทำลายเสื้อผ้าของใช้

มด ใช้วิธีการจี้รัง โดยทิ้งของหวาน ๆ ไว้ ตามที่ที่มดอาศัยอยู่ เมื่อมดออกมา กินจะรู้ได้ว่ารังของมันอยู่ตรงไหน จะใช้น้ำมันสนราดลงไปในรูหรือเทน้ำมันพาราฟิน ใส่ลงไปแล้วจุดไฟทำลายรังเสียก็ได้

พวกแมลงปีกแข็ง ถ้าพบรูตามในเนื้อไม้หรือตามพื้นดินในสนามหญ้า ใช้น้ำยา ดี.ดี.ที. หรือน้ำยาพาราฟินเทใส่รูไว้

จิ้งหรีด ใช้วิธีการจี้เช่นเดียวกับพวกแมลงปีกแข็ง

แมลงวัน ต้องทำลายอาหารที่บูดเน่าหรือเศษอาหารให้หมดไปโดยวิธีฝังหรือเผาจะทำให้แมลงวันไม่มีที่วางไข่ อาหารที่ยังใช้รับประทานได้ต้องปิดให้มิดชิด ทำลายที่ไข่ของแมลงวัน เช่นตามกองขยะควรจุดไฟเผาเสีย ถ้าแมลงวันชุกชุมตามในห้องหรือครัว ลองใช้พริกไทยป่นใส่ด้วยวางทิ้งไว้แมลงวันจะหนีไป หรือต้องการล้างขี้แมลงวันออกจากถ้วยชาม เสื้อผ้า ควรใช้น้ำส้มผสมเกลือจะช่วยขจัดได้

แมลงที่ชอบกัดเนื้อไม้ พวกเฟอรินิเจอร์ เช่น ตู โต๊ะ ต้องใช้ปากฉลามิกซึม สูดน้ำยา ดี.ดี.ที. หยอดใส่ลงไปในรูทุกรู

หนู ต้องใช้กับดักและเลี้ยงแมวไว้กับหนูนั้น การใช้ยาเบื่อหนู เคยปรากฏอยู่บ่อย ๆ ว่าหนูเที่ยวชอกซอนไปตายตามในตู้เสื้อผ้า หรือตามตู้หนังสือ ทำให้สกปรกและเหม็นอย่างที่สุด แม้ว่าจะฆ่าหนูได้เด็ดขาดก็ไม่ใช่วิธีที่ดีนัก ข้อสำคัญคือจับบ้านเรือนให้สะอาดและมีชอกเล็กชอกน้อยให้น้อยที่สุด ทำให้หนูหาที่อาศัยได้ยาก การใช้กับดัก หนูนั้นควรระวังเชื้อโรค หรือหมัดจากตัวหนูไว้บ้าง เพราะบางครั้งก็ทำให้ได้รับโรคภัยได้อย่าจับต้องด้วยมือเปล่า ควรมีผ้าหรือถุงมือสวม และควรทำความสะอาดกับดักที่ใช้บ่อย ๆ

แมลงกินผ้า เช่นแมลงสาบ ใช้ลูกเหม็นใส่ไว้ในตู้เสื้อผ้า จะขับไล่มันหรือทำให้มันวางไข่ไม่ได้

ปลวก ถ้าพบทางเดินประจำของมัน เช่น ตามในแผ่นกระดาษ ตามในเนื้อไม้ เฟอรินิเจอร์ ให้ใช้น้ำยาฆ่าปลวกจำพวกผงเทซวางทางไว้ เมื่อปลวกตัวหนึ่ง ๆ มาโดนยาเข้า มันจะพาไปถูกตัวอื่น ๆ ด้วย

สอาดกายเจริญใจ

หลักการหายใจ อากาศเป็นสิ่งที่ไม่ต้องซื้อหา ขอเพียงแต่รู้จักสูดอากาศสด ๆ เข้าไปมาก ๆ ทุกวันก็แล้วกัน

ต้องออกสู่ที่โล่ง เช่นกลางสนาม เดินเล่นตามสวนสาธารณะ พักผ่อนชายทะเลแล้วสูดอากาศสด ๆ จะช่วยเลือดของคุณให้บริสุทธิ์ผิวของคุณจะงามขึ้น

คุณต้องตกแต่งบ้านช่องให้อากาศก็มีทางผ่านเข้าออกได้สะดวก ระวังไอเสียรถยนต์ อากาศแออัดในสถานมหรสพ หรือตามในโรงงานอุตสาหกรรม ถ้าเลี่ยงไม่ได้ คุณต้องหาทางทดแทนด้วยการออกไปสู่ชนบทบ้าง

ฝึกร่างกายเพื่อส่วนสัด ความงามและความคล่องแคล่ว โปรดดูเรื่องเกี่ยวกับการบริหารกายและปฏิบัติตามนั้น คุณจะไม่ผิดหวัง

พิธีพิณเรื่องความสะอาด ความสกปรกคือรังโรค ดังนั้นไม่ต้องสงสัยเลยว่า ร่างกายที่สกปรกย่อมเป็นที่เพาะพันธุ์โรคนานาชนิด มีสตรีไม่น้อยเป็นกลาก เกื้อน และโรคผิวหนังอื่น ๆ ทั้งนี้ ก็เนื่องจากไม่รู้ว่าจะรักษาร่างกายให้สะอาดได้อย่างไร

ต้องอาบน้ำชำระกายอย่างหมั่นจดทุกวัน ฟอกสบู่ทุกซอกทุกมุมของร่างกาย (ยกเว้นใบหน้าที่ต้องใช้สบู่โดยเฉพาะ)

อาบน้ำอุ่นก่อนเข้านอนจะทำให้นอนหลับสบาย อาบน้ำเย็นหลังจากที่ได้เหน็ดเหนื่อยมา จะช่วยให้สดชื่นกระปรี้กระเปร่า หลังจากอาบน้ำแล้วต้องเช็ดตัวให้แห้ง เพราะราบางชนิดชอบขึ้นตามผิวหนังที่เปียกชื้น

- ใช้ผ้าเช็ดตัว ชุบน้ำถูตัวเวลาอาบน้ำแรง ๆ จะช่วยขับน้ำมันออกมาเลี้ยงผิวกาย
- ขัดถูผิวหนังส่วนที่หนา เช่น หัวเข่า ข้อศอก ด้วยก้อนหินถูตัว
- ล้างหน้าทุกคืนก่อนเข้านอน ด้วยสบู่ล้างหน้า
- ล้างตาด้วยยาล้างตาบ่อย ๆ
- อย่าใช้ของแข็งแคะหูเป็นอันขาด
- ใช้สำลีทำเป็นก้อนพันปลายไม้แหยงมูก ทำความสะอาดทุกคืน
- แปรงฟันหลังอาหารทุกมื้อ และก่อนเข้านอนทุกคืน

ธรรมชาติบางอย่างกับสตรี

แสงแดด ตอนเช้าและบ่ายจะช่วยรักษาผิวหนังและกระดูก ช่วยกำจัดเชื้อโรคตามผิวหนัง ทำความสะอาดรูน้ำมันตามผิวหนัง ช่วยให้ผิวกายมีสีคล้ำสวย แสงแดดตอนเที่ยงวัน เป็นอันตรายต่อผิวหนังและร่างกายโดยทั่วไป ถ้าคุณจำเป็นต้องออกไปกลางแจ้งควรใช้น้ำมันบางชนิดทาผิวหนัง สวมหมวก และแว่นตาชนิดที่ที่ไม่มีอันตรายต่อสายตาเพื่อกันแสงจ้า เมื่อคุณออกไปหาทรายอย่าทาสิฟติก จะทำให้ริมฝีปากคุณเปลี่ยนสี แป้งผัดหน้าจะกันแสงแดดอันมีประโยชน์ไม่ให้สัมผัสผิวหน้าคุณ ควรใช้น้ำมันสำหรับทาใบหน้า ทาจมูก ไหล่ แผ่นหลัง โคนขา และน่องให้มาก ๆ ถ้าสังเกตพบรอยไหม้บนผิวหนัง คุณต้องป้องกันให้พ้นแสงแดดทันที

ความร้อน ความร้อนที่พอเหมาะพอดีช่วยทำให้กระดูกกระเปราะ ช่วยทำลายเชื้อโรคและรักษาผิวให้สะอาด

ความร้อนแรงในตอนเที่ยงวันทำให้เหนื่อยหน่าย และเหงื่อออกเหม็นอับวันไหนอากาศร้อนผิดปกติ เหงื่อจะขับออกมาก ต้องดื่มน้ำสะอาดเข้าไปแทนที่จะช่วยให้รู้สึกสดชื่น เสื้อผ้าที่สวมควรเป็นชนิดบางเบาเปิดบริเวณคอให้อากาศเข้าไปได้ อย่าลืมที่จะต้องเปลี่ยนชุดชั้นในทุกวัน

น้ำฝน เป็นมิตรที่ดีของผิวกาย จงล้างหน้าและอาบน้ำฝน เมื่อถึงเวลาที่คุณจะหาอาบได้ หลังจากสระผมแล้ว ถ้ามีน้ำฝนจลล้างผมของคุณด้วยน้ำฝน จะช่วยให้ผมคุณอ่อนนุ่ม และหนังศีรษะเย็นสดชื่น

สายลม โดยทั่วไปสายลมเย็น ๆ ช่วยให้ผิวกายสดชื่น และช่วยกระตุ้นระบบการทำงานภายในร่างกาย แต่ว่าการตามลมมาก ๆ ทำให้ผิวหนังแห้งและແสบตา ดังนั้นถ้าคุณออกไปสู่ที่ลมแรงควรใช้ครีมทาหน้าและสวมแว่นป้องกันเสีย

ความเย็น จะช่วยให้แก้มทั้งสองข้างเปล่งปลั่งและดวงตาแจ่มใส ' แต่ถ้าถ้าได้รับมากเกินไปจะทำให้ผิวหนังแห้งและแตก ระบบการหมุนเวียนของโลหิตไม่สมบูรณ์ ดังนั้นในฤดูที่อากาศหนาวหรือจำเป็นจะต้องไปสู่ที่อากาศเย็น ๆ เช่นตามยอดเขาในภาคเหนือ ควรใช้ครีมทาผิว ทาผิวหนังส่วนที่ปราศจากการปกปิด และต้องออกกำลังกายเคลื่อนไหวร่างกายทุกวันเพื่อจะกระตุ้นระบบหมุนเวียนของโลหิต หลีกเสี่ยงจากการเปลี่ยนอุณหภูมิอย่างกระทันหัน เช่นไม่ออกจากห้องเย็นไปสู่อากาศร้อน

ข้อเสนอแนะในการรักษาความสะอาดสำหรับแม่บ้าน

เกี่ยวกับพื้นห้อง

พื้นที่ที่ไม่มีพรมหรือสิ่งอื่นปู ใช้ผ้าซักน้ำบิดให้หมาด ๆ ถูขัด ถ้าจะลงเทียนไข ก็ต้องทำหลังจากพื้นห้องแห้งแล้ว

พื้นห้องปูพรม นอกจากเลิกพรมกวาดฝุ่นละอองแล้ว สิ่งสำคัญคือต้องทำความสะอาดพรมนั้น พวกมดปลวกชอบทำรังในพรม ถ้าพบร่องรอยต้องใช้แปรงแข็ง ๆ เช่น แปรงพลาสติกที่ใช้ซักผ้าก็ได้ ถูออกให้หมด แล้วใช้ ดี.ดี.ที. ฉีดให้ทั่ว ถ้าประสงค์ จะขจัดรอยเปื้อนอื่น ๆ จะทำได้ด้วยการซักด้วยสบู่ซักพรม หรือน้ำยาทำความสะอาดอื่น ๆ ที่ใช้กับพรมได้ มีขายในท้องตลาด

พรมน้ำมัน คนส่วนมากนิยมใช้พรมน้ำมันปูพื้นห้อง ปูเตียงนอน เมื่อใช้ไปซัก ๆ นาน ๆ ก็ย่อมมีรอยเปื้อนสกปรก แต่สามารถขจัดออกได้ง่าย ๆ ด้วยการล้าง ด้วยผงซักฟอก และใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดถู

บ้านที่มีพื้นปูหรือประคืบหินหรือกระเบื้องหิน ควรใช้น้ำล้างขัดถูให้สะอาด ทิ้งไว้ให้แห้ง แล้วใช้น้ำยาพาราฟินเช็ดถูเบา ๆ จะดูสวยงามแวววาวขึ้น

เกี่ยวกับเครื่องเฟอร์นิเจอร์

ขอแนะนำให้ซื้อแปรงทาสีราคาถูกที่มีขนแปรงยาวหนึ่งนิ้วครึ่งเข้าสักอัน ตักขนออกเสียครึ่งหนึ่ง ไว้ขจัดฝุ่นละอองตามเครื่องเฟอร์นิเจอร์ที่เกาะสลัก หรือเป็นรอย ลวดลายตามในซอกเล็กซอกน้อยของลิ้นชักตู้โต๊ะ และต้องเก็บแปรงนี้ไว้ใช้เพื่อการนี้ โดยเฉพาะ

เฟอร์นิเจอร์ไม้ขัดเงาแบบฝรั่งเศส ควรใช้ครีมสำหรับทาโดยเฉพาะ อย่าทา มากจะกลายเป็นที่เก็บฝุ่น และทำลายผิวไม้ได้

เฟอร์นิเจอร์ไม้ทาสี ควรล้างด้วยสบู่ชนิดอ่อน จำพวกสบู่ถูตัว

เฟอร์นิเจอร์ที่ทำด้วยไม้ไผ่ หวาย และจำพวกสิ่งจักสาน กำจัดรอยเปื้อนได้ ด้วยการขัดล้างด้วยน้ำเกลือ สะอาดดีแล้ว ทิ้งไว้ให้แห้ง ต่อจากนั้นใช้น้ำมันชักเงาทา เบา ๆ

เกี่ยวกับฝาผนังและเครื่องสุขภัณฑ์บางอย่าง

ผนังไม้ทาสี รักษาความสะอาดได้แบบเดียวกับเฟอร์นิเจอร์ไม้ทาสี

ผนังบุกระดาษหรือที่ใช้กระดาษปิดเพื่อความสวยงาม จะใช้น้ำหรือผ้าชุบน้ำเช็ดไม่ได้ อาจทำได้โดยใช้ยางลบลบออก

ผนังกระดาษอัด ใช้ผ้าชุบน้ำบิดพอหมาด ๆ เช็ดถู

ผนังประดับกระเบื้อง ใช้น้ำสบู่หรือผงซักฟอกล้างรอยเปื้อนออกได้ ถ้าขาวที่ใช้ทาหลุดก่อนก็ต้องหามาทาซ้ำ จะช่วยรักษาให้ยืนนานและสวยงามได้ต่อไป

เตาहु่งต้มแบบฝรั่ง ควรล้างด้วยผงซักฟอกอาทิตย์ละครั้ง ส่วนประกอบที่เป็นโลหะใช้ผงเหล็กขัดถู

อ่างอาบน้ำและห้องน้ำประดับกระเบื้อง ทำความสะอาดได้ด้วยการล้างน้ำอุ่น ผสมน้ำยาโบเร็กซ์ ถ้ามีรอยเปื้อนล้างออกยาก ต้องใช้กรดอ็อกซาลิก ๑ ออนซ์ ผสมน้ำครึ่งโพนท์ (๑ โพนท์ เท่ากับ หนึ่งในแปดแกลลอน) ราดทับรอยเปื้อนไว้ พอรอยเปื้อนหายไป จึงใช้น้ำล้างให้สะอาดอีกครั้ง เพื่อจะได้ชำระกรดให้จางหมดไป

การรักษาเครื่องใช้ในบ้านทั่ว ๆ ไป

ตะเกียงหินแบบญี่ปุ่นหรือโปะไฟหิน ตลอดจนแจกันที่ทำด้วยหิน ทำความสะอาดได้ด้วยการล้างน้ำอุ่นผสมน้ำยาโบเร็กซ์ ถ้ามีรอยเปื้อนมาก ๆ ต้องเอาน้ำมันสนทาแล้วขัดออก

ภาชนะอลูมิเนียมต่าง ๆ ข้างในย้อมฉาบเคลือบด้วยสารบางชนิด จึงควรล้างข้างในด้วยน้ำร้อนผสมผงซักฟอก ข้างในใช้ผงเหล็กขัดให้เกลี้ยง สะอาดตา

แปรงทาสีชนิดต่าง ๆ ที่นำมาใช้เพื่อประโยชน์ใด ๆ อาจทำความสะอาดจนแปร่งได้ด้วยการแช่ในน้ำผสมแอมโมเนีย แล้วใช้หวี ๆ ขนแปรงเพื่อสางเอาเส้นใยหรือฝุ่นออก หิน อินอ่อน สิ่งของหรือเครื่องประดับที่ทำด้วยหินอ่อน ทำความสะอาดด้วยน้ำส้มผสมน้ำหรือน้ำผสมโซดาไบคาร์บอเนต อย่าใช้ผงซักฟอกหรือสบู่

งาช้าง ของใช้หรือเครื่องประดับต่าง ๆ ที่แกะสลักหรือทำจากงาช้าง ถ้าประสงค์จะทำความสะอาด หรือให้มีสีสรรสดใสขึ้นก็ให้ใช้น้ำมันสนผสมดินสอพองขัดถู หรือจะล้างด้วยน้ำผสมน้ำยาโบเร็กซ์ก็ได้ อย่าใช้สบู่หรือผงซักฟอกขัดถู

เบาะหนัง หรือเครื่องหนังที่หุ้มของใช้ต่าง ๆ จะทำให้ใหม่แวววาวขึ้นได้ด้วยการใช้ไข่ขาวตีผสมกับน้ำนมถั่วให้ทั่ว ภายหลังจึงขัดด้วยยาขัดเฟอร์นิเจอร์

การปฐมพยาบาลที่ควรรู้

แผลฟกช้ำ ถ้าไม่ลึกถูกอวัยวะภายในก็ไม่นับเป็นอันตรายมาก อาจใช้ยาทาบาดแผล ทาไว้แล้วปิดด้วยผ้าสะอาด ถ้าต้องการให้ยุบเร็วควรใช้น้ำอุ่นประคบ

แผลถลอก ทุเป็นเรื่องเล็กน้อยแต่ถ้ามีโรคแทรกอาจถึงตายได้ จึงไม่ควรประมาท ขั้นแรกเอาน้ำต้มล้างแผลให้สะอาด วิธีที่ดีคือเอาน้ำเทลงไปกลางแผล เพื่อให้น้ำชะออกมา ใช้ทิงเจอร์ไอโอดีนหรือเมือกวีโรโครม (ยาแดง) หรืออาคริฟลาวีน (ยาเหลือง) หรือผงซัลฟาใส่แผล ใช้ผ้าสะอาดปิดแผล แล้วพันด้วยผ้าหรือใช้ผ้ายางปิด

แผลถูกฟัน ถ้าถูกฟันด้วยของมีคม มักมีเลือดออก ต้องห้ามเลือด โดยใช้ผ้าสะอาดกดลงบนแผลที่เลือดออก เอามือกดไว้ให้แน่น ถ้าผ้าชุ่มเลือดเอาผ้าทับซ้อนอีกผืนหนึ่ง แต่ถ้าเลือดยังออกอีก ใช้วิธีกดเส้นเลือดหรือรัดคั่นแขนต้นขา

ถ้าปากแผลอ้ามาก ต้องดึงปากแผลให้ชิดกัน เอาผ้าสะอาดปิดแล้วพันไว้

แผลถูกแทง ถ้าเลือดตกในอาจถึงตายได้ ต้องพยายามบีบแผล เพื่อให้เลือดออกมาข้างนอกการใช้ยา ใช้ยาตามที่ใส่แผลถลอกก็ได้

น้ำเข้าหู นอนตะแคงข้างที่น้ำเข้า น้ำอาจจะไหลออกมาเอง แล้วให้ใช้สำลีพันปลายไม้ค่อยเช็ดออก ถ้ามีอาการปวดหรือมีน้ำหนองออกมา ต้องใช้แพทย์ตรวจ

แมลงเข้าหู ต้องนอนตะแคงให้หูข้างที่มีแมลงอยู่ด้านบน เอาน้ำสะอาดค่อยๆ หยดลงไป แมลงทนน้ำไม่ได้จะหนีขึ้นมาเอง อย่าใช้ไม้แยง แมลงจะหนีลึกลงไป อย่าหยอดหูด้วยแอลกอฮอล์

ของติดคอ บางครั้งอาจผ่านไปโดยไม่เป็นอันตราย แต่ถ้าเป็นก้างค้ำค้างอยู่ ใช้น้ำมันมะนาวอาจช่วยให้ก้างอ่อนตัว หรือจะใช้การล้วงคออาจทำให้อาเจียนเอาก้างออกมา ก็ได้

เลือดกำเดาออกที่จุก ให้ผู้ป่วยนั่งก้มหน้า หายใจทางปาก บีบจมูกไว้ประมาณ ๕ นาที อาจให้เลือดแข็งตัวหยุดได้ แต่ถ้าไม่หยุด เอาสำลีหรือผ้าสะอาดอุดข้างนั้นไว้ แล้วให้ผู้ป่วยนอนหงายศีรษะอยู่สูง ใช้ผ้าชุบน้ำเย็นลูบและปิดหน้าไว้

ไฟฟ้า อย่าผลีผลามไปช่วยโดยขาดความระมัดระวังอาจทำให้ตัวตาย ควรเอาไม้แห้งเขี่ยสายไฟออกจากผู้ป่วย หรือดึงผู้ป่วยจากสายโดยใช้ผ้าแห้งคล้องออกมา ถ้าการหายใจหยุด ต้องช่วยผายปอด ทำซ้ำ ๆ ประมาณ ๑๒—๒๐ ครั้งต่อนาที ถ้าผู้ป่วยหมดสติอย่าเขย่าหรือปลุกผู้ป่วยแรงเกินไปจะเป็นอันตราย ปล่อยให้ฟื้นเอง

เป็นลม การเป็นลมมีสาเหตุหลายอย่าง เช่น ออกกำลังมากเกินไป ตกใจมาก หิวมาก ร้อนจัด กลัวมาก ฯลฯ ต้องให้ผู้ป่วยนอนหงายราบในที่ร่มอากาศโปร่ง ขยายเข็มขัดและเสื้อผ้า ให้ยาอมหรือยาหอม ไม่จำเป็นต้องนวดเพ้น

ลมพิษ ส่วนมากเกิดจากร่างกายแพ้อะไรสักอย่างหนึ่ง มักเกิดจากอาหารทะเล เมื่อเป็นผื่นอย่าเกาจะทำให้เป็นแผลไป ใช้น้ำประปาอ่อน ๆ จะช่วยให้หายในวันรุ่งขึ้น

คนจมน้ำ เมื่อช่วยขึ้นมาแล้ว ให้จับผู้ป่วยคว่ำหน้า ยกกลางลำตัวขึ้น เพื่อให้น้ำไหลออกทางปากและจมูกเสียบ้าง แล้วให้รีบทำการผายปอดโดยเร็ว โดยเปิดปากผู้ป่วย เอาปากของท่านเบ้าลมเข้าไปในปากผู้ป่วยอย่างแรง แล้วถอนปากออกแล้วเบ้าซ้ำหลายครั้ง ถ้าไม่มีที่ท่าว่าจะหายใจ ต้องตรวจดูว่ามีอะไรอุดทางเดินหายใจหรือไม่ และรีบติดต่อแพทย์โดยเร็ว

ท่านตอบปัญหานี้ได้หรือไม่

เมื่อไหร่จึงควรไปสถานเสริมความงาม ?

กฎนี้ไม่ได้เจาะจงสำหรับสตรีไทย แต่สตรีผู้เอาใจใส่เรือนร่างของตนใน
สหรัฐ ฯ อังกฤษ และประเทศในยุโรปยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ คือ

สตรีอายุ ๒๕ ปีลงไป ควรไปสถานเสริมความงาม ๒ ครั้งต่อปี

อายุระหว่าง ๒๕-๓๐ ปี ควรไปสถานเสริมความงาม ๔ ครั้งต่อปี

อายุ ๓๐ ปีขึ้นไป ควรไปบ่อยเท่าที่ต้องการ เช่นเดือนละครึ่ง

เดินอย่างไรจึงสง่า ?

เดินให้ลำตัวตั้งตรง หน้ามองตรงไหล่ผาย แต่เท้าทั้งสองอ่อนไหวไม่แข็ง
เวลาก้าวเท้าเข้าต้องตรง ก้าวเท้าช่วงสั้น ๆ สม่่าเสมอ อย่าเดินเร็ว เมื่อต้องการเลี้ยว
จงหมุนกายเสียก่อน แล้วจึงก้าวเดินต่อไป

นั่งอย่างไรจึงสุภาพ ?

ถ้ากระโปรงค่อนข้างสั้น ไม่ควรนั่งไขว่ขา แม้จะสุกตม แต่เวลาแยกขา
จากกันจะน่าเกลียด ไม่เชื่อกอยดูคนอื่นบ้าง แต่จงนั่งเข้าชิดกัน อย่าทำท่าตื่น จงทำท่า
ผึ่งผายเข้าไว้

ถ้าเป็นคนขายาว แต่ช่วงขาสวย จะนั่งไขว่ขาก็ได้ แต่ต้องให้สูงถึงโคนขา
และให้ปลายขาทั้งสองแนบชิดกัน

นั่งไขว่ข้อเท้าให้เข้าชิดกัน จะไขว่ปลายเท้าขวาไว้หลังข้อเท้าซ้ายหรือสลับ
กันก็ได้เป็นท่านั่งที่งามมาก

ขึ้นลงบันไดอย่างไรจึงปลอดภัย ?

ถ้าไม่ยากพิการเพราะตกบันได ควรปฏิบัติตามข้อแนะนำนี้

— ก้มตัวไปข้างหน้าเล็กน้อย

— ทิ้งน้ำหนักตัวลงบนตะโพก

— เมื่อก้าวเท้าข้างหนึ่ง ข้างที่เหลืออยู่จะต้องยืนมั่นอยู่ได้

— ถ้ามีราบบันได อย่าลืมที่จะเกาะจับไว้

งามปวงเสาวลักษณ์ล้ำ
งามสะอาดอำอินทรีย์
งามจริตกิริยามี
งามเพราะเสนาะถ้อย

นารี ทิพย์ฤา
เพชรพร้อม
มารยาท งามนา
ถ้วนล้วนงาม

- นิตราชาคริต -

เมื่อมียศ	เขาก็รับ	นับว่าญาติ
มีอำนาจ	ยกเป็นนาย	ให้ใช้สอย
คราวสิ้นยศ	หมดอำนาจ	ญาติมิตรลอย
เหลือบุญคอย	ช่วยชู	ผู้เดียวเอย.

ลม

ลม เป็นสิ่งมหัศจรรย์ประจำโลก มีทั้งให้คุณและให้โทษ ถ้าลมแรงน้อยก็ให้คุณ ถ้าแรงมากก็ให้โทษมาก ฉะนั้นจึงควรรู้หลักลมธรรมดา ๆ ไว้บ้างจะได้ระมัดระวังการปลูกสร้างบ้านเรือน การเดินทางไปไกล ๆ ส่วนที่มีลมผิดปกติธรรมดา เช่น ลมไต้ฝุ่น ลมสลาตัน ฯ เหล่านี้ ทางกรมอุตุนิยมวิทยาสำนักนายกรัฐมนตรื จะเป็นผู้ประกาศให้ทราบทุก ๆ คราวที่ลมพิศดารเหล่านี้บังเกิดขึ้น

ลมที่ควรรู้จักคือ

๑. ลมข้าวเบา เป็นลมที่เกิดตอนต้นฤดูหนาว พัดมาจากตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
๒. ลมเพชรหึง เป็นลมพายุที่พัดไม่มีทิศทาง
๓. ลมหัวเขา เกิดขึ้นกลางฤดูหนาว พัดจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ
๔. ลมตะเภา เกิดจากฤดูร้อน พัดจากทิศใต้ไปทิศเหนือ
๕. ลมตะไก่อ เกิดปลายฤดูฝน พัดจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ไปทิศตะวันออกเฉียงใต้.

สี่ประจำวัน

* * * * *

วันอาทิตย์สิทธิโชคโฉลกดี
เอาเครื่องสี่แดงทรงเป็นมงคล
เครื่องวันจันทร์นั้นควรสีนวลขาว
จะยืนยาวชนษาสถาผล
อังคารม่วงช่วงงามสีครามปน
เป็นมงคลขัตติยาเข้ราวี
เครื่องวันพุธสุดดีด้วยสีแสด
กับเหลืองแปดปนประดับสลับสี
วันพฤหัสบดีเครื่องเขียวเหลืองดี
วันศุกร์สีเมฆหมอกออกสงคราม
วันเสาร์ทรงดำจึงล้ำเลิศ
แสนประเสริฐเสียนศึกจะนีกขาม

เป็นคนต้องรักบ้าน	กำเนิด
รักชาติอันประเสริฐ	เลิศล้ำ
รักเกียรติศักดิ์เชิด	ชูช่อ
ให้อยู่คู่ฟ้าน้ำ	ดั่งนี้ จงเสมอ.

ร่างกายงาม

ท่านผู้ใดที่มีร่างกายงาม มักเป็นที่ติดเนื้อพึงใจแก่ผู้พบเห็นเป็นอันมาก ชายก็
อยากได้หญิงงาม หญิงก็อยากได้ชายงาม

ทำอย่างไรจึงจะให้ร่างกายของท่านงามตามประสงค์เล่า

สิทธิการิยะ ท่านจะต้องปฏิบัติเป็นกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

๑. ไม่ดื่มน้ำในเวลากินอาหาร หรือก่อนหรือหลังอาหาร หนึ่งชั่วโมง
๒. น้ำชา กาแฟ ดื่มโดยไม่ใช้น้ำตาล
๓. ควรรับประทานอาหารให้ตรงเวลา
๔. ไม่ควรระบายท้องด้วยสารจำพวกเกลือ เพราะสามารถเก็บรักษาอยู่ใน
ร่างกายได้
๕. ควรดขนมหวานทุกชนิดและพวกแอลกอฮอล์
๖. ไม่ควรรับประทานสิ่งที่มีไขมัน เป็นต้น หมู เนย มันเทศ
๗. หมั่นสำรวจตัวเองเสมอ ด้วยการชั่งน้ำหนัก
๘. รับประทานอาหารผักให้มากที่สุด
๙. ไม่ควรรับประทานอาหารว่างในเวลาค่ำ
๑๐. ไม่ควรนอนหลับในเวลากลางวัน หรือรับประทานอาหารแล้วควรบริหาร
ด้วยการเดินบ้าง

ถ้าท่านปฏิบัติได้ จะไม่ทำให้ท่านอ้วนเลย ท่านจะมีร่างกายสมส่วนงามพร้อม
และต้องตาต้องใจ ผู้พบเห็นเสมอ.

คนดี	ชอบแก้ไข
คนจัญไร	ชอบแก้ตัว
คนชั่ว	ชอบทำลาย
คนมั่งง่าย	ชอบทิ้ง
คนจริง	ชอบทำ
คนระยำ	ชอบตี

คู่มือ

ตามขนบธรรมเนียมประเพณีหรือกล่าวง่าย ๆ อย่างปัจจุบันก็ว่าวัฒนธรรมไทยของเราที่บรรพบุรุษได้ถือกันว่า คู่มือเรือน เป็นเรื่องสำคัญของชีวิต ชีวิตของบุคคลนั้นย่อมมีความสำคัญในการสร้างชาติ สร้างประเทศให้วัฒนาถาวรยิ่ง ๆ ขึ้นไป ถ้าคู่มือผิดหรือไม่มีสติยับยั้ง ดำเนินชีวิตไปไม่ราบรื่น เชื้อชาติตระกูลก็จะเสียหาย ชาติการนับถือของวงศ์วานญาติ

ด้วยเหตุนี้ ขนบธรรมเนียมประเพณีคู่มือเรือน จึงต้องอาศัยผู้ใหญ่ช่วยเป็นธุระปะปัง ทั้งนี้ ก็เพื่อให้การดำเนินชีวิตในการครองเรือนเป็นไปด้วยความสงบราบรื่นชื่นชมยินดีสำหรับผู้พบเห็น ดังมีคำพังเพยว่า จงอยู่กับให้นานจนถือไม้เท้ายอดทองกระบองยอดเพชร เป็นต้น

การที่จะทราบเกี่ยวกับคู่มือเรือนหรือที่จะเรียกกันสั้น ๆ ทั่วไปว่า “เนื้อคู่มือ” เป็นคนอย่างไรอยู่แห่งหนตำบลใด นั้น อาจรู้ได้ดังนี้

เอาวันเกิดของท่านทั้งลง เอาเดือนเกิดคุณ เอาปีบวก เอา ๗ หารได้เศษที่หารแล้วเท่าไรก็อ่านคำทำนาย

วัน เดือน ปี คิคังนี้

วัน วันอาทิตย์ ๑ วันจันทร์ ๒ วันอังคาร ๓ วันพุธ ๔ วันพฤหัสบดี ๕ วันศุกร์ ๖ วันเสาร์ ๗

เดือน เดือนทางประเพณีไทย เดือน อ้าย เดือน ยี่ เดือน ๓ เดือน ๔ เรื่อยไป

ปี นับ ชวด เป็น ๑ ฉลู เป็น ๒ เรื่อยไป เศษคำทำนาย คือ

เศษ ๑ เป็นคนผิวเนื้อดำแดงเรือนร่างสูงใหญ่ วนหน้ารูปไข่หรือยาวมน กำพร้าบิดามารดา กิริยาอาจเรียบร้อย อยู่ทางทิศอากาศเฉยหรือพายัพ

เศษ ๒ รูปร่างเตี้ยผิวน้ำ หน้าแบนค่อนข้างกลม เป็นคนซื่อสัตย์ใจบุญ เอาใจคนเก่ง อยู่ทางทิศปัจฉิมหรือบูรพา

เศษ ๓ รูปร่างอวบอ้วน ผิวก่อนข้างกล้า แบบสีของน้ำผึ้ง มีไฟบริเวณหัวหรือโหนกแก้มข้างใดข้างหนึ่ง ไม่ก็เป็นแผลที่หน้าอกก้านซ้าย เป็นสาวแก่ หนุ่มแก่ อยู่ทางทิศหรดีหรืออีสาน

เศษ ๔ สีของผิวขาวเหลืองหรือขาวแดง นิสัยกล้าได้กล้าเสียเจ้าอารมณ์ วูบวาบเก่ง เวลาโกรธจะทำสิ่งรุนแรงผิดธรรมดา ไม่เกรงกลัวใคร อยู่ทางทิศอุดรหรือทิศทักษิณ

เศษ ๕ ผิวเนื้อสองสี รูปร่างสันทัก เป็นพ่อหม้าย แม่หม้าย หน้าตาอยู่ในเกณฑ์ดี พุดจาจกฉาน ชอบพูดมากกว่าทำ ใช้สมองทำงานมากกว่าใช้แรง อยู่ทางทิศทักษิณหรือทิศหรดี

เศษ ๖ ลักษณะสูงโปร่งขาวเหลืองใบหน้าเหลี่ยม กรามหนา ขยันขันแข็งในการทำงานทำได้ทุกอย่าง ใจน้อยและคิดมาก อยู่ทางทิศหรดีหรือประจิม

เศษ ๐ หรือ ๗ รูปร่างใหญ่แข็งแรง ผิวขาวมากกว่าผิวดำ หน้ารูปไข่หรือยาวรี พุดเก่ง หูเบา บุคลิกเด่นตาแก่ผู้พบเห็น อยู่ทางทิศพายัพหรืออาคเนย์

(ทิศที่อยู่ในที่นี้ หมายถึงตรง ๆ ที่ท่านเกิดและที่ ๆ เนื้อคู่ของท่านเกิด ไม่ใช่ที่ ๆ ตัวท่านหรือเนื้อคู่ของท่านย้ายไปอยู่ใหม่ภายหลัง)

ลองคำนวณดู	เกิดวันจันทร์	ได้ ๒
	คุณเดือน เดือน ๔	ได้ ๘
	บวกปีออก ๆ	ได้ ๑๗
	เอา ๗ ทาร	ได้ ๑๔ มีเศษ ๓

คิดเทียบศักราช

๑. พุทธศักราช (พ.ศ.) ตั้งขึ้นเมื่อองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน เมื่อปีมะเส็ง

๒. คริสตศักราช (ค.ศ.) ตั้งขึ้นเมื่อพระพุทธรูปปางล้างแล้ว ๕๔๓ ปี ซึ่งตรงกับวันประสูติของพระเยซูคริสต์ ณ ปีระกา คือวันที่ ๑ มกราคม

๓. มหาศักราช (ม.ศ.) ตั้งขึ้นเมื่อพระพุทธรูปปางล้างแล้วได้ ๖๒๑ ปี ครั้นพระเจ้าศาลีวาทนะ วงศ์ศกะ เมื่อชนะศัตรู เมื่อปีเถาะในวันอาทิตย์ยกสุริยาธิเมษ

๔. จุลศักราช (จ.ศ.) ตั้งขึ้นเมื่อพระพุทธรูปปางล้างแล้วได้ ๑๑๘๑ ปี เมื่อครั้งพระภิกษุพม่าชื่อ “บุพโสระหัน” สึกออกมาซึ่งราชสมบัติสำเร็จ เมื่อปีกุน พระอาทิตย์ยกสุริยาธิเมษแล้วได้ ๑ องศา วันเถลิงศก

๕. รัตนโกสินทร์ศักราช (ร.ศ.) ตั้งขึ้นเมื่อพระพุทธรูปปางล้างแล้วได้ ๒๓๒๕ ปี เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงสถาปนากรุงเทพพระมหานคร เมื่อวันอาทิตย์ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๖ ปีชวด จุลศักราช ๑๑๔๔

วิธีเทียบ

๑. ถ้าต้องการทราบพุทธศักราช ให้เอา ๕๔๓ บวก คริสตศักราช เช่นปี ค.ศ. ๑๙๗๐ บวกด้วย ๕๔๓ เท่ากับ พ.ศ. ๒๕๑๓

หรือเอา ๒๓๒๕ บวกรัตนโกสินทร์ เช่นปี ร.ศ. ๑๘๙ บวก ๒๓๒๕ เท่ากับ พ.ศ. ๒๕๑๓

๒. ถ้าต้องการทราบคริสตศักราช ให้เอา ๕๔๓ ลบออกจากพระพุทธรูปปางล้าง เช่นปี ๒๕๑๓ ลบด้วย ๕๔๓ เท่ากับ ค.ศ. ๑๙๗๐

๓. ถ้าต้องการทราบจุลศักราช ให้เอา ๑๑๘๑ ลบออกจากพระพุทธรูปปางล้าง เช่นปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ลบด้วย ๑๑๘๑ เท่ากับจุลศักราช ๑๓๓๒

ผู้ใดต้องการเรื่องศักราชใด ๆ ก็ลองนึกเทียบเล่น ซึ่งเป็นของจริง.

เล็ก - อาฆาตมาร้ายกลายความโกรธ

เล็ก - ชั่วโฉดใจธรรมกล้าหมิ่นหมอง

เล็ก - สุราทำพนักันขันต่อรอง

เล็ก - เกี้ยวข้องหมู่พาลสันดานทราม

เล็ก - คึดคดกบถชาติอนาถเสีย

เล็ก - คลอเคลี่ยมวลนารีทำผลีผลาม

เล็ก - กระด้างวางท่าพุดจาลาม

ทำจิตงามมันไว้วิไลเอ๋ย.

เมื่อเจ้ามา

เจ้าจะเอา

เมื่อเจ้ามา

เจ้าจะไป

มีอะไร

แต่สุข

มือเปล่า

มือเปล่า

มาด้วยเจ้า

สนุกไหน

จะเอาอะไร

เหมือนเจ้ามา.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี

ใต้ถุนราชวัง ถนนลุมพินี พระนคร

นายเฉลียว จันทารักษ์ ผู้พิมพ์, ผู้โฆษณา

พ.ศ. ๒๕๑๓